

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Uİ'NİN YENİ DÜNYASI

2.
baskı

MICHAEL G. ROSKIN VE
NICHOLAS O. BERRY

Ceviren: Özlem Simsek

Roskin, Michael G.

Berry, Nicholas O.

Uluslararası İlişkiler: Ul'nin Yeni Dünyası

IR: The New World of the International Relations (9th ed.)

Çeviren: Özlem Şimşek

Adres Yayınları® / 38

2. Baskı: Ağustos 2015, 1. Baskı: Şubat 2014

ISBN13: 978-975-250-036-5

© 2012, Adres Yayınları®

© 2012, 2010, 2008, 2005, Pearson Education, Inc.

Bu kitap ilk olarak İngilizcede, Pearson Education, Inc. tarafından,

IR: The New World of the International Relations ismiyle yayınlanmıştır.

Türkçe çeviri ve baskısı eserin 12. edisyonu üzerinden Pearson'ın izniyle yapılmıştır.

Yayın Editörü: Hasan Yücel Başdemir

Tashih: İhsan Seyhan

Sayfa Düzeni: Liberte Yayınları

Kapak Tasarımı: Muhsin Doğan

Baskı: Tarcan Matbaası

Adres: Zübeyde Hanım Mah. Samyeli Sok. No: 15, İskitler, Ankara

Telefon: (312) 384 34 35-36 | Faks: (312) 384 34 37 | Sertifika No: 25744

LiBeRtE

liberteyayin grubu

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-mail: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr

Sertifika No: 16438

Adres Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE BASKIYA ÖNSÖZ	15
ÖNSÖZ	17
TEŞEKKÜR	23

KISIM I ULUSLARARASI İLİŞKİLER YAKLAŞIMLARI

24

1. GÜÇ VE DEĞİŞİM HALİNDEKİ SİSTEMLER	27
A. AVRUPA GÜÇ DENGESİ SİSTEMİ	29
B. İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ İSTİKRARSIZ SİSTEM	32
C. İKİ-KUTUPLU SOĞUK SAVAŞ SİSTEMİ	34
D. NE TÜR BİR YENİ SİSTEM?	35
1. Çok-Kutuplu mu?	36
2. Tek-Kutuplu mu?	36
3. Karşı Güç mü?	37
4. Katmanlı mı?	37
5. Amerika-Çin Düopolisi mi?	38
6. Küreselleşti mi?	39
7. Kaynak Savaşları mı?	39
8. Medeniyet Çatışması mı?	40

E. DEVLETLER KALICI MI?	41
F. EGEMENLİK ELDEN GİDİYOR MU?	42

2. ULUSLARARASI İLİŞKİLER TEORİLERİ

47

A. EN ESKİ TEORİ: REALİZM	48
1. Realizmin Eleştirisi	52
B. LİBERAL BARIŞ ARAYICILAR	53
1. Liberalizm Eleştirisi	56
C. EN YENİSİ: İNŞACILIK (KONSTRÜKTİVİZM)	57
1. İnşacılığın Eleştirisi	60
D. Uİ'DEKİ MARKSİST TEORİLER	60
1. Marksist Uİ Teorilerinin Eleştirisi	63
E. Uİ TEORİLERİ: DEĞERLENDİRME	64

KISIM II SOĞUK SAVAŞ BAŞLADI VE BİTTİ

68

3. AMERİKA'NIN DEĞİŞEN ULUSAL ÇIKARLARI	71
A. BAĞIMSIZLIK	71
B. AÇIK KADER	73

C. EMPERYALİZM	76
D. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI	78
E. İZOLASYONİZM	79
F. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI	79
G. SOĞUK SAVAŞ	81
H. DAHA SONRAKİ MÜCADELELER	85

4. VIETNAM VE ULUSAL ÇIKARLARIN ÇARPITILMASI 89

A. SÖMÜRGELEŞMİŞ SÖMÜRGEÇİLER	90
B. İLK ÇİN HİNDİ SAVAŞI	91
C. ABD VE CENEVRE SÖZLEŞMESİ	92
D. KENNEDY'NİN TAAHHÜTLERİ	94
E. LBJ: KURBAN MI, HÂİN Mİ?	97
F. KÜÇÜK DÜŞMEDEN DURUMDAN KURTULMA	100
G. AHLÂK VE UYGULANABİLİRLİK	103

5. RUSYA VE JEOPOLİTİK 109

A. SAVAŞ VE BOLŞEVİKLİK	112
B. DEVRİMİN YAYILMASI	113
C. STALİN'İN POLİTİKA HATALARI	113
D. BÜYÜK VATANSEVERLİK SAVAŞI	115
E. YALTA	117
F. SOĞUK SAVAŞ	117
G. SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN DÜŞÜŞÜ	118
H. HUZURSUZ DOĞU AVRUPA	121
I. KRUŞÇEV VE KÜBA FÜZELERİ	121
J. BREJNEV VE YUMUŞAMA	122
K. AFGANİSTAN: SOVYET VIETNAMI	123
L. SOVYETLER BİRLİĞİ NİÇİN ÇÖKTÜ?	125

M. GORBAÇOV VE ÇÖKÜŞ	126
N. DIŞ POLİTİKA: İÇ GÜDÜMLÜ MÜ, DIŞ GÜDÜMLÜ MÜ?	127
O. RUS GÜCÜNÜN YENİDEN TOPARLANMASI	129

6. ABD DÜNYAYI YÖNETEBİLİR Mİ? 135

A. AMERİKAN DIŞ POLİTİKASINDA DEĞİŞİKLİK	136
B. AMERİKALILAR ASLINDA İZOLASYONİST Mİ?	137
C. DEVAMLILIK PRENSİBİ	139
D. MUHALİF MECLİS	142
E. YAPI KUSURLU MU?	144
F. BÜROKRASİLER DIŞ POLİTİKA YAPAR MI?	146
G. TEK-TARAFILIK İĞVASI	148
H. YÖNETMEK YA DA YÖNETMEMEK?	151

KISIM III KÜRESEL GÜNEY 154

7. SÖMÜRGELİKTEN BAĞIMSIZLIĞA 157

A. SÖMÜRGEÇİLİK MİRASI	158
B. AFRIKA'NIN SORUNLARININ KÖKENİ	162
C. GÜNEY AFRIKA'NIN TUHAF ÖYKÜSÜ	162
D. HİNDİSTAN'IN İKİYE BÖLÜNMESİ	165
E. NİJERYA: PETROLÜN LÂNETİ	167
F. GELİŞMEKTE OLAN İDDİALİ ÜLKELER	170

8. KUTSAL TOPRAKLARDA BİTMEYEN SAVAŞ

175

- A. YAHUDİ MİLLİYETÇİLİĞİNİN OLUŞUMU 175
- B. ARAP MİLLİYETÇİLİĞİNİN OLUŞUMU 177
- C. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE MANDACILIK 179
- D. 1948 SAVAŞI 180
- E. 1956 SAVAŞI 181
- F. ALTI GÜN SAVAŞI 182
- G. 1973 SAVAŞI 184
- H. FİLİSTİN MİLLİYETÇİLİĞİNİN DOĞUŞU 185
- I. 1982 SAVAŞI 186
- J. UMUT VAR MI? 188

9. BASRA KÖRFEZİ'NDE PETROL VE KARGAŞA

195

- A. ÖFKELİ İRAN 196
- B. İLK KÖRFEZ SAVAŞI 200
- C. İKİNCİ KÖRFEZ SAVAŞI 201
- D. ÜÇÜNCÜ KÖRFEZ SAVAŞI 205
- E. ARAP PATLAMASI MI? 207
- F. AFGAN SAVAŞI 208
- G. İRAN'LA SAVAŞMAK MI? 211
- H. DÖRT KÖRFEZ SAVAŞI'NDAN ÇIKARILACAK DERSLER 212

10. LATİN AMERİKA'DAKİ SORUNLAR VE UMUTLAR

217

- A. İSPANYA YENİ DÜNYAYI SÖMÜRGELEŞTİRİYOR 219
- B. ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER 220
- C. EKONOMİK BAĞIMLILIK 221

D. AMERİKAN MÜDAHALE TARZI 224

E. KÜBA AMERİKAN SAHASINI TERKEDER 227

F. MEKSİKA: UYUŞTURUCU VE DEMOKRASİ 230

G. ABD NE YAPABİLİR? 233

11. ZENGİN VE YOKSUL ÜLKELERDE GELİŞME

237

A. BATI NIÇİN YÜKSELİŞE GEÇTİ? 240

B. NÜFUS PATLAMASI 244

C. BÜYÜK GÖÇ 245

D. SOSYALİST MODEL PİYASA MODELİNE KARŞI 249

KISIM IV EZELÎ TEHDİTLER

256

12. DEVLETLERARASI ÇATIŞMANIN SEBEPLERİ

259

A. MİKRO SAVAŞ TEORİLERİ 260

B. DEVLETLER BAZINDA SAVAŞ TEORİLERİ 261

C. MAKRO SAVAŞ TEORİLERİ 263

D. GÜÇ ASİMETRİLERİ 266

E. YANLIŞ ALGILAMA 266

F. GÜÇ İKİLEMİ 269

G. ANALOJİLERİN TEHLİKESİ 271

13. MİLLÎ GÜVENLİK ARAYIŞI

277

A. TEKNOLOJİ VE GÜVENLİK 278

B. SAVUNMA	279
C. CAYDIRMA/CAYDIRICILIK	283
D. YUMUŞA(T)MA (DÉTENTE) DİPLOMASİSİ	286
E. SİLÂHSİZLANMA	288
F. BİRLEŞTİRME	290

14. NÜKLEER BOMBA POLİTİKALARI 295

A. SAVAŞ SİLÂHI	296
B. NÜKLEER CAYDIRICILIK	298
C. İTTİFAK OLUŞTURMA	299
D. ULUSLARARASI PRESTİJ (SAYGINLIK)	299
E. CAYDIRMA POLİTİKALARININ BİÇİM DEĞİŞTİRMESİ	301
F. NÜKLEER SİLÂHLARIN YAYILMASI ..	302
G. SİLÂH KONTROLÜ	303
H. NÜKLEER YAYILMACILAR	306
I. NÜKLEER SİLÂHLAR KULLANILSAYDI NE OLURDU?	308
J. NÜKLEER KIYAMET	310

15. ASİMETRİK ÇATIŞMA PROBLEMİ 315

A. ASİMETRİK ÇATIŞMANIN ARKA PLÂNI	317
B. MODERNLEŞME VE ASİMETRİK ÇATIŞMA	318
C. NASIL BİR AMERİKAN POLİTİKASI? ..	323
D. ASİMETRİK ÇATIŞMADAN ÇIKARILACAK DERSLER	329

KISIM V EKONOMİK BLOKLAR 332

16. AVRUPA BİRLEŞİR 335

A. AVRUPA'NIN İKİ YOLU	336
B. ESKİ YUGOSLAVYA TECRÜBESİ	338
C. NATO'NUN ÇÖKÜŞÜ	339
D. BİRLİK ARAYIŞINDAKİ AVRUPA	342
E. AVRUPA TEK BAŞINA MI KALMIŞTIR? ..	345
F. TİCARİ BLOKLAR ÇATIŞMASI	348

17. ASYA UYANIYOR 353

A. MÜBALAĞA DOLU BİR TARİH	358
B. ÇİN HANGİ YOLDAN GİTMELİ?	361
C. JAPONYA BATI'YLA KARŞI KARŞIYA GELİR	363
D. HİROŞİMA VE PEARL HARBOUR'A GİDEN YOL	364
E. MOLOZ YIĞININDAN SERVETE	368

18. ABD VE KÜRESELLEŞME 373

A. BÜYÜK BUHRAN VE BÜYÜK DURGUNLUK	373
B. GÜÇLÜ BİR AMERİKAN DOLARI MI? ..	374
C. DÜNYA TİCARETİ İÇİN HANGİ PARA BİRİMİ KULLANILMALI?	376
D. KÜRESELLEŞME VE KÜRESELLEŞME DÜŞMANLARI	378
E. NAFTA'NIN GELİŞİ	384
F. TİCARET SAVAŞLARI MI?	387

KISIM VI YENİ DÜNYA POLİTİKALARI

390

19. DİPLOMASİ HÂLÂ İŞE YARAR

393

- A. DİPLOMASİNİN YÜKSELİŞİ
VE DÜŞÜŞÜ.....395
- B. ANAKRONİZMİN FAYDALARI.....397
- C. DİPLOMATLAR.....398
- D. BİR BÜYÜKELÇİLİĞİN İÇ YAPISI.....401
- E. DİPLOMASİ VE SAVAŞ.....405

20. ULUSLARARASI HUKUKUN YARARLARI

411

- A. TUTARLILIK VE KARŞILIKLILIK
(MÜTEKABİLİYET).....412
- B. ULUSLARARASI HUKUKUN KÖKENİ.....413
- C. HÜKÜMLER.....415
- D. MÜEYYİDELER (YAPTIRIMLAR).....417
- E. KENDİ KENDİNE YETME (KENDİNE
YARDIM).....419
- F. TANIMA.....420
- G. TOPRAK.....421
- H. SAVAŞ.....422
- I. UH VE İNSAN HAKLARI.....423

J. ULUSLARARASI HUKUKUN GELECEĞİ 426

21. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'İN ETKİ ALANI

429

- A. DÜNYA HÜKÜMETİ TEORİSİ.....430
- B. MİLLETLER CEMİYETİ'NİN KISA SÜREN
ÜZÜCÜ HİKÂYESİ.....430
- C. BM'NİN DOĞUŞU.....434
- D. BM: ERKEN İDEALİZM.....435
- E. BM: HAYÂL KIRIKLIĞI.....437
- F. BM'NİN FAYDALARI.....439
- G. İŞLEVSELÇİLİK (FONKSİYONALİZM) 442
- H. BARIŞA BİR ŞANS VER.....443
- I. İNSANOĞLUNUN SON İYİ UMUDU MU?..444

22. SINIRLI GES (GIDA, ENERJİ, SU)

449

- A. SINIRLI GES.....449
- B. PETROL ÜRETİMİ DORUĞA MI ÇIKTI? 452
- C. TEKNOLOJİK DÜZEN?.....455
- D. SU KRİZLERİ.....458
- E. GES VE CAN GÜVENLİĞİ.....462

DİZİN

469

Anavatanında Yetişen Teröristler	327	Kişi Başına Düşen Gayri Sâfi Yurt İçi Hâsıla (GSYIH).....	241
Antlaşma Yapmak.....	415	Kongre ve Dış Politika.....	144
Asimetrik Çatışma.....	316	Küresel Isınma Tartışmaları.....	461
Barişçil Hata.....	273	Kuzey Kore'nin Öngörülemeyen Sonuçları.....	367
“Bölünmüş” Ülkeler.....	229	Liberal Uluslararasıılık (Enternasyonalizm).....	55
Bürokratik Politika.....	148	Mead ve Amerikan Dış Politikasının Dört Ekölü.....	84
Caydırma.....	285	Millî Menfaatler/ Ulusal Çıkarlar.....	72
Daha Önceki Savaş Teorisi.....	270	Milliyetçilik.....	176
Demokratik Bariş.....	442	Modernleşme Teorisi.....	242
Devlet.....	41	Müdahale.....	222
Diplomasi.....	396	Müdahalecilik.....	137
Diplomasi ve Dış Politika.....	394	Nükleer Stratejiler.....	300
Döngüsel Bir Amerikan Dışişleri Politikası Teorisi.....	139	Nükleer ve Termonükleer Silâhlar.....	298
Egemenlik/Hâkimiyet.....	42	Ortak Güvenlik.....	432
Elitler.....	125	Özgür ve Âdil Seçimler.....	231
Erişim.....	301	Periyodik Değişim mi, Sürekli Değişim mi?.....	462
Etki Alanı.....	230	Prestij.....	302
Gerilla Savaşı.....	96	Rasyonalite Sorunu.....	310
Geri Tepme.....	321	Sebeup İslâm mı?.....	324
Gramsco Marksizmi.....	64	Selefîyye (Selefîlik).....	325
Güç.....	29	Siber Savaş.....	328
Güvenlik.....	279	Silâh Kontrolü.....	303
Halef Devletler.....	416	Sistemler.....	31
Hegemonya.....	119	Siyasî Kuşaklar.....	90
Huntington'ın “Medeniyet Teorisi”.....	199	Soğuk Savaş.....	81
İç Savaş Nedir?.....	99	Terörist mi, Özgürlük Savaşçısı mı?.....	320
İdeoloji ve Dış Politika.....	115	Terörizm Nedir?.....	319
İşgâl Sigortası.....	309	Terörizm ve KİS (Kitle İmha Silâhları).....	326
İslâmî Bombalar.....	305	Uluslararası Müeyyideler (Yaptırımlar).....	418
İslâm Savaşları.....	264	Waltz'un Üç Analiz Basamağı.....	262
İşlevselcilik (Fonksiyonalizm).....	440	Yanılıcı Silâhlar.....	281
İttifaklar.....	339	Yanılış Algılama.....	267
KİS Caydırıcı mıdır Yoksa Provoke Edici midir?.....	286	Yeni Sömürgecilik.....	243
		Yükselen Güçler Savaşa Sebep Olur mu?.....	271

1973 Paris Antlaşması.....	102
ABD ile Suudî Arabistan'ın Büyük Pazarlığı.....	457
Amerika'nın Neler Biliyor ve Bunları Ne Zaman Öğrendi?.....	202
Atlantik Şartı.....	80
Başkanlar ve "Doktrinleri".....	142
BM Kahramanı Ralph Bunche.....	437
Cenevre Sözleşmesi.....	95
"Daha Fazla Münih İstemiyoruz".....	272
Deniz Hukuku.....	417
"Düşmanımın Düşmanı Dostumdur".....	212
"Eski Çinli Kurtlardan" Kurtulma.....	402
Hitler'i Yatırtırmak.....	289
Hücum için Yeşil Işık.....	204
İspanyol İç Savaşı.....	116
Kissinger'in "Mâkûl Süresi".....	103
Küba Sorunu.....	229
Lojistik ve Barış.....	185
Mesajların Faydası.....	399
Monroe Doktrini'nden Roosevelt Sonucu'na.....	223
Morgenthau'nun Dokuz Kuralı.....	407
Nükleer Silâhların Yayılmasını Önleme Antlaşması.....	306
Obama: Tarafsızlığa Dönüş mü?.....	187
Radikaller Pragmatik Olabilir mi?.....	189
Rusya ve Batı'da George F. Kennan.....	130
Savaş Öncesi Statüko.....	205
Sözler, Sözler.....	178
Tayvan için Savaş.....	362
Üçüncü Taraf Diplomasisi.....	404
Ulusal Güvenlik Konseyi (UGK).....	147
Yalta Antlaşması.....	117
Yumuşama.....	123

70 Kuralı.....	246
2008 Mâlî Krizi.....	381
2010 Körfez Petrol Sızıntısı.....	454
Avro Bölgesinde Sorun.....	346
Bir Model Olarak Karaborsa.....	252
Bretton Woods Anlaşması.....	375
Burma'nın Felâkete Gidişi.....	251
Çin'in Yeni Modeli.....	357
Dengesiz Nüfus Artışı.....	248
Devletçilik.....	218
Dış Yardımlar İşe Yarar mı?.....	250
Emekli Kıta.....	349
Emisyon Üst Sınırı ve Ticareti Nedir?.....	459
GATT'tan (Gümrük Târifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması) DTÖ'ye (Dünya Ticaret Örgütü).....	383
İşim Güvenli mi?.....	249
Kim Zengin?.....	380
Korumacılık.....	385
Kur Savaşları.....	386
Malthus Yanılıyor muydu Yoksa Erken mi Konuşmuştu?.....	453
Petrol Bağımlılığı.....	456
Petrol ve ABD.....	452
Uluslararası Para Fonu (IMF).....	377
Yeşil Devrim'in Babası.....	450
Yuan Esnekleşiyor mu?.....	368

Başka Yöntemlerle Savaş.....	405
Büyük Frederick ve Uluslararası İlişkiler.....	413
Clausewitz Meselesi.....	265
E. H. Carr ve Realizm.....	49

Enstrümanlı Müzik	406
Gençlikteki Sosyalizm	250
Gerginliğin Tırmanması ve Clausewitz	308
Güç Dengesi Diplomasisi	398
Hans Morgenthau ve Millî Menfaatler	51
Karşılaştırmalı Üstünlük	348
Korku Üzerine Thukydides	268
Mahan'ın Deniz Gücü Teorisi	76
Mutlak Güvenlik ve Kissinger	118
Protestan Ahlâkı/Etiği	239
Reves'in Hayâlî	431
Savaş ve Barış	105
Şimdi Avrupalıları Oluşturalım	342
Spykman ve Müdahalecilik	138
"Surtout, Messieurs, Point De Zéle"	397
Washington'ın Veda Konuşması	73
Zavallı Meksikalı	233

COĞRAFYA (20)

Avrupa'yı Etiketlemek	337
Babül Mendep	203
Birinci Dünya Savaşı: Slav Bağlantısı	112
Boru Hattı Siyaseti	464
Cezayir'in İzdırabı	167
Çin, Hindistan ve Hint Okyanusu	361
Çin'in Fırtınalı Denizleri	359
Entegrasyonun Dört Aşaması	345
Hürmüz Boğazı	198
İngiltere Ürdün'ü İcat Eder	179
İsim Arayışı	159
İstismar Edilmiş Kızgın Kürtler	209
Jeopolitik	110
Kongo: Karanlık Ülkesi	168
Ortak Pazarın Büyümesi	344

Şattularap	201
Sömürgecilik	160
Sovyet Devletleri	128
Vietnam ve Çin	92
Zimbabve'deki Kötü Gidişat	169

DÖNÜM NOKTASI (18)

1947 Baharı	82
Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşmiş Milletler	439
Amerika-Japonya Savaşı	365
Bismarck: Sistemi Değiştiren Adam	32
Domuzlar Körfezi, 1961	228
Dört Polis	436
Guatemala: En Kötü Vaka	225
Ho Çi Minh	93
İlk Pearl Harbour	364
Konstantinopolis'in Düşüşü	280
Kuzey Rus Müdahalesi	114
Maginot (Majino) Hattı	284
Obama ve Afganistan Kararları	150
Önemli ve Daha Az Önemli Genel Sekreterler	438
Ozon Tabakasındaki Delik	423
Tet	100
Tonkin Körfezi Kararnamesi	98
Yasalara Harfî Harfine Uyan Bir Avrupa	414

YANSIMALAR (13)

Altın Sâhili'nin Gana Oluşu	163
Derin Deniz Yataklarına Dikkat	440
Dış Hizmetlere Nasıl Katılınır?	401

Eichmann ve Korsanlık	421	Afrika'nın güneyi	164
Geri Kalmışlığın Psikolojisi	244	Basra Körfezi ve Hazar Denizi	197
Hâkimiyet ve Siz	44	Değişen Orta Doğu Haritaları	180
Hiroşima	297	Doğu Asya	355
Honduras'ta Ev İnşa Ettik	232	Doğu Avrupa	120
İdealler mi Menfaatler mi?	140	Dünya zenginlik haritası	238
Irak, Afganistan ve Vietnam	101	NATO ve AB üyeleri	340
Sivil Toplum Kuruluşları	444	Nükleer silâha sâhip olan ülkeler	307
Swan Adası'nın Alınışı	226	Orta Amerika ve Karayipler	221
Tarihte Kennan	85	Rusya ve çevresi	111
		Şattûlarap İran ve Irak arasındaki sınırı çizer	200
		Vietnam ve çevresi	97

HARİTA (13)

ABD'nin topraklarını genişletmesi 75

TÜRKÇE BASKIYA ÖNSÖZ

ÇEYREK ASIR ÖNCE YAYINLANAN *IR: THE NEW WORLD OF INTERNATIONAL RELATIONS*'İN İLK edisyonu büyük ölçüde Amerikan öğrencilerine yönelikti ancak yeni edisyonlar, beni de şaşırtan bir şekilde diğer ülkelerde artarak kullanılmaya başlandı. Kitaba Türkiye'de ilgi olmasını öğrenmekten dolayı çeşitli nedenlerle özellikle memnunum.

Öncelikle, Türkiye risklerle dolu olan bir dönüşümü, pretoryanizmden demokrasiye geçişi gerçekleştirmiş durumda. Benzer örneklerle sâhip diğer ülkeler Brezilya, Arjantin, Güney Kore ve Tayvan'dır. Bu ülkelerde, hangisinin diğerine yol açtığı açık olmasa da, zenginlik ve demokrasinin nasıl birbirine bağlı görüldüğüne dikkat edin. Ne yazık ki, Mısır bu türden bir dönüşüme çok erken girişmiş gözüküyor. Ancak Türkiye bölgedeki birçok ülke için örnek teşkil edebilir.

İkinci olarak, uluslararası ilişkiler perspektifinden, Türkiye –belki de- bölgesinde lider bir güç olarak kendi eski rolünü yeniden keşfediyor. Ben her zaman Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinden yana oldum ancak Avrupalılar öyle olmadılar. Milyonlarca Türk hâlihazırda Avrupalı (Almanların yediği dönerin dışında). Bunun dışında, bitmek bilmeyen avro krizi Avrupa entegrasyonu plânlarını ciddi bir şekilde öteleyebilir ve hatta bu plânların iptaline yol açabilir. AB, şu an katılmak için yanlış bir kulüp olabilir. Türkiye dikkatini Avrupa'dan Orta Doğu'ya çevirmekte haklıdır ve Suriyeliler için yaptığı yardım önemli sayılmakta ve takdir edilmektedir. Türkiye, Orta Doğu misyonunu yeniden keşfederken başlıca bölgesel bir güç ve çalkantılı bir bölgede muhtemel bir dengeleyici ve istikrar sağlayıcı hâline gelmiştir. Dünya artık Türkiye'nin stratejik konumunu Avrupa ve Orta Asya arasındaki bir ulaşım koridoru olmasından daha fazlası olarak takdir etmektedir.

Üçüncü olarak, Türkiye'nin ekonomisi zayıf bir noktadan, kendisiyle beraber Endonezya, Malezya ve Güney Afrika'nın da dâhil olduğu "BRIC" (Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin) ülkeleri arasında sayılmaya yetecek kadar sağlam bir noktaya gelmiştir. Belki de bu yeni bir kısaltmayla ödüllendirilmelidir. (Öneri: neredeyse tamamen petrol ve doğalgaz ihrâcâtına bağımlı olan Rusya önemli bir büyüme gösteren ülke değildir ve yeni kısaltmaya dâhil edilmemelidir.)

Türkiye'nin nihâyetinde dünyada ve bölgede ne rol oynayacağını belirlemek sizin kuşağa düşecektir. Ben bu kitabın, inşacı ve etkin bir dış politika için gerekli olan serinkanlı ve rasyonel bakış açılarını gerçekleştirmede küçük bir rol oynayacağını umut ediyorum. Dünya bir kez daha Türkiye'yi dikkate alıyor ve şüphesiz daha da fazla dikkate alacak.

Michael G. Roskin

ÖNSÖZ

ULUSLARARASI İLİŞKİLERİN YENİ DÜNYASI GERÇEKTE ÇOK TUHAF VE ÜRKÜTÜCÜ BİR DÜNYA-
dır. Bugüne kadar çok az sorulmuş yeni sorular ortaya çıkmıştır: Amerika Birleşik Devletleri dü-
şüşe mi geçti, Çin'in yükselişi önlenemez mi? Amerikan halkı ve ekonomisi dirençlidir ve 2008'de
başlayan ekonomik krizin zararlarının üstesinden geleceklerdir. Uluslararası ilişkiler öğrencileri yine de
gücünü kaybetmiş bir Amerika Birleşik Devletleri'nin artık dünyayı yönetemeyeceği görüşüyle mücadele
etmek zorundadırlar. Yaralı Amerikan ekonomisi korumacı bir tutum benimseme eğilimdedir ki bu da
dünya ticaretini kısıtlayacak bir tutumdur. Büyük borçlar içindeki Amerika Birleşik Devletleri ekonomik
ve askerî gücünü sınırlamak zorunda kalmıştı.

Çin'in yükselişi hem muhteşem bir olaydır hem de endişe vericidir. Fakat Çin bazen ulusal, bazen böl-
gesel, bazen de küresel hız bariyerlerine takılacaktır. Çin hak iddia eden bir konuma geldikçe, diğer ülkeler
onu geri itmeye ve Beijing'in taleplerine karşı bir ortak cephe oluşturmaya başladılar. ABD siyaseti, bir an
önce Doğu Asya, özellikle de Çin denizleri üzerindeki çıkarlarını tanımlamalıdır. Amerika, Çin'e karşı bir
koalisyonun başını çekmeli midir? Beijing'i (Pekin), para birimini değerinin altında tutmaktan vazgeçir-
mek için ne kadar zorlamalıdır?

Bugünün öğrencileri, endişe verici bu yeni dünyayı algılamak ve ona karşı rasyonel tepkiler vermek
üzere entelektüel olarak hazır mıdır? Yoksa tepkileri öfkeli veya umursamazca mı olacaktır? Bu kitabın
amacı öğrencilerin, küresel sistemin bir asır veya daha fazla bir süredir nasıl değiştiğini ve değişmeye de-
vam ettiğini anlamalarını sağlamaktır. *Uluslararası İlişkiler: UI'nin Yeni Dünyası* adlı dokuzuncu baskının
değindiği konulardan bazıları bunlardır.

Bu baskıda;

Özellikle 2008-2009 finansal kriziyle ilişkili son zamanların olağan gelişmelerine ilâveten bu baskıda
aşağıdaki olaylardan da bahsetmemiz gerekti:

- ◆ Bölüm 2'de "UI Teorileri" realizm, liberalizm, inşacılık ve Marksizmden bahsedilir ve her birinin
eleştirisi yer alır. Teorilerden her bölümde bahsedilmesine rağmen, UI'in belli başlı felsefi yakla-
şımları bu bölümde bir arada yer almıştır.
- ◆ Vietnam Savaşı'nda yaşanan sıkıntıların fi tarihinde kalmadığını göstermek için Vietnam bölü-
münde Irak ve Afganistan Savaşları Vietnam Savaşı ile kıyaslanır ve yeni yapay ülkelerde gayri ni-
zamî harp yürütmenin zorluğu vurgulanır.
- ◆ Jeopolitikanın önemini vurgulamak için Sovyetler'le ilgili bölümler 5. Bölüm'de "Rusya ve Jeopo-

litika” başlığıyla verilmiştir. Sovyetler Birliği’nin yükselişi ve çöküşü, özellikle coğrafyanın dâimi etkileriyle ilgili birçok örnek ve kavram içerir.

- ◆ Amerikan tarihinin en uzun ve sonuçlandırması en zor savaşı olan Afgan savaşı, Basra Körfezi bölümünde (bölüm 9) daha detaylı şekilde yer almıştır.
- ◆ Nükleer silâhların yayılması –özellikle Pakistan, Kuzey Kore ve belki yakında İran’a– rasyonalite sorununu gündeme getiriyor. Nükleer silâh kullanmaktan kaçınacakları konusunda liderlerin mantığına güvenebilir miyiz? Nükleer politikayla ilgili 14. Bölüm’de her liderin bu konuda güvenilir olmadığından bahsediliyor.
- ◆ 17. Bölüm “Asya Uyanıyor”, Beijing’in ekonomik büyümesini tehlikeye atacak hiçbir şey yapmayacağından bahseder, ki bu da Çin’in dış politikasının en azından kısmen de olsa tahmin edilebilir olduğunu gösterir. Beijing, hırcın birkaç sözden sonra ortaya çıkacak gerginliği yatıştırarak gibi görünmektedir. Bu bölümde Çin’in ekonomik modeli ve Çin Denizlerindeki hak iddialarından da bahsedilir. Aynı zamanda, Çin’in para biriminin değerinin düşük tutması sorununa da 18. Bölüm’de ayrıntılı bir şekilde değinilmiştir.
- ◆ 2010’un iki büyük olayı –Meksika Körfezi’ndeki petrol sızıntısı ve Yeşil Devrim’in babası Norman Borlaug’un ölümü– GES (gıda, enerji, su) konusunda (22. Bölüm) ele alınmıştır.

ÖZELLİKLER

Mevcut küresel sistemin ne olduğu ve gelecek sistemin ne olabileceği konusunda henüz net bir fotoğraf yoktur. Bazılarına göre “Soğuk Savaş sonrası sistemi” çoktan terk ettik ve “Soğuk Savaş sonrası sistemin sonrası” bir döneme girdik. Belirli bir dönemdeki güç ve saik dağılımı anlamına gelen küresel sistemler oldukça önemlidir. Tüm ülkelerin dış ve güvenlik politikalarını yapılandırır. İçinde bulunduğumuz sistemi doğru algılasak etkili ve zekice politikalar üretebiliriz. Mevcut yapıyı yanlış anlarsak – mevcut sistemi yeni bir Soğuk Savaş kutuplaşması olarak yorumlarsak – o zaman korkunç hatalar yapabiliriz. Uluslararası sistemleri ve ne anlama geldiklerini vurguladığımız için bize “yapısal realistler” adı verildi ki bu, ne kabül ne de reddettiğimiz bir terimdir.

Bu yöntem, UI tarihinin ve coğrafyasının gözden geçirilmesini gerektirir, işte asıl sorun da budur. Günümüzde gençlerin çok azı 20. Yüzyıl tarihiyle ilgili yeterli bilgiye sâhip olarak üniversiteye geliyor. Öğrencilere 20. Yüzyıl’ın başlıca olaylarını veya stratejik kanalları sorsanız, muhtemelen cevap alamazsınız. Fakat onları suçlamak doğru olmaz, bu konuları bilmiyorlar çünkü onlara öğretilmemiş. İşte bu yüzden yakın tarih konusundaki bilgi eksikliğini doldurmayı kendimize bir görev addediyoruz. Bu yaklaşımımızdan dolayı birçok öğretim görevlisinden teşekkürler almaktayız.

Uluslararası ilişkiler konusunda yazılmış bazı yazılar tarihe çok az yer verirler, hatta coğrafyaya daha da az değinirler; bunun yerine gelecekte bahsetmeyi tercih ederler. Bunlar, “dünya düzeni” yazılarıdır, üstü

örtülü olarak şundan bahsederler: “20. Yüzyıl insanın birbirine yapabileceği en kötü şeyleri gözler önüne seren korkunç bir yüzyıldı. Fakat bu süreç insanoğlunun olgunlaşma sürecinin sâdece bir parçasıydı ve bize öğretebileceği çok fazla şey yoktu. Küresel işbirliği, ekoloji ve eşitlik zamanı olan 21. Yüzyıl ise önümüzde durmaktadır. Odaklanmamız gereken şey odur, bizi mutsuz eden geçmişimiz değil.” Bu kitabın ise böyle bir bakış açısı yoktur.

1. Bölüm’de, modern tarihe damgasını vuran uluslararası sistemlerin ve sistem değişiklikleri incelenmiştir. Mevcut sistem hâlen kolayca nitelenebilmekten uzaktır. Çok-kutupluluk, birçok farklı “kutup”un eşitsizliği anlamına gelmez; bu kitapta ele alınan *kademeli, küreselleşmiş modeller, medeniyet çatışmaları* ve birçoğunun büyük ekonomik içeriği olan diğer modellerdir. 1. Bölüm’de aynı zamanda uluslararası ilişkilerin esası olduğuna inandığımız *güç, devlet, hâkimiyet* kavramlarına da değinilmiştir.

Sistem değişikliği uluslararası ilişkilerdeki hemen her konuyu ilgilendirir, sâdece süper güçler arasındaki Soğuk Savaş sonrası kutuplaşma gibi yüzeyde görünen konuları değil. Ne yazık ki, değişiklikleri anlamak kolay olmadı ve bazen bu şiddete yol açtı. Basra Körfezi’nde zâlim bir lider, kendisinden önceki hâmişi ona karşı diremediği için bölgesini genişletmeye çalışmıştı. Büyük sanayi blokları -Avrupa, Pasifik Ülkeleri ve Amerika - arasındaki ekonomik ilişkiler, Sovyetler’in kendilerini stratejik bir Amerikan şemsiyesi altında birleştirmeyeceği korkusuyla, daha da asabileştiler. Soğuk Savaş sırasında önemsiz bir mevzu olan nükleer silâh yayılımı artık büyük bir mesele olmuştu. Önceleri sohbet meclisinden öteye geçmeyen Birleşmiş Milletler artık bir kriz masası hâline gelmişti. Bu kitapta sistem değişikliklerinin bu ve benzeri sonuçlarını tartıştık.

Sistem değişikliğinin bu kadar gözlerimizin önünde gerçekleşmesinden dolayı artık Uİ konusunun eskisinden daha heyecan verici ve daha ilgi çekici olduğuna inanıyoruz. Bu yeni dünyada önlem alınacak yeni tehditler ve faydalanacak yeni fırsatlar var. Bu alanla yeni ilgilenmeye başlayanları, bu konunun bazen büyüleyici bazen de üzücü yönlerine hazırlamaya çalışıyoruz. Aynı zamanda onları bu konudaki temel kavram ve jargonla tanıştıırıyoruz. Her bölümde ‘kavramlar’, ‘klâsik düşünce’, ‘ekonomi’, ‘dönüm noktası’, ‘diplomasi’ ve ‘coğrafya’ gibi başlıklarla özel bölümler yer almaktadır. Yazarın kendi deneyimlerini içeren ya da öğrenciyi kişisel olarak etkileyecek konulara kafa yoran ve uluslararası ilişkilerin ulaşılmaz ve soyut bir konu olmadığını gösteren “yansımalar” kutucukları da bulunmaktadır.

Konulara girerken verilen sorularla öğrencinin konuyla ilgili fikir yürütüp hazırlanması sağlanır. Her bölümün sonunda anahtar kelimeler ve kaynakça yer alır.

YARDIMCI KAYNAKLAR

Longman, Uİ ile ilgili deneyimli insanlara ve onların öğrencilerine öğretmeyi ve öğrenmeyi daha etkili ve eğlenceli hâle getirecek çok sayıda kaynak sunar. Bu kitabı destekleyici birçok kaynak, öğretmenlerin kaynak indirebilecekleri online bir alan olan Öğretmen Kaynak Materyalleri Merkezinden (Instructor Resource Center – IRC) temin edilebilir. www.pearsonhighered.com/irc adresinden ulaşım için kayıt olmanız yeterlidir.

MyPoliSciKit – Multimedya ve interaktif aktivitelerle öğrencilerin güncel olaylar ve kavramlar ara-

sındaki bağlantıyı kurmasına yardımcı olur. Kitap erişimi, video incelemeleri, eşleştirme alıştırmaları, simülasyonlar, *Financial Times* haberleri, güncel olaylarla ilgili quizler, siyaset blogları, araştırma laboratuvarı gibi pek çok aktivite ile kavrama ve eleştirel düşünce desteklenir. Grade Tracker ile öğretmenler öğrencilerinin sitedeki çalışmalarını ve her bir aktivitede yaptıkları işleri kolayca tâkip edebilirler. MyPoliSciKit siparişinizi ISBN 0-205-07404-9 numarasıyla verebilirsiniz. Daha fazla bilgi için www.mypoliscikit.com adresini ziyaret edebilir ya da Pearson temsilcinizle görüşebilirsiniz.

Passport for IR – Passport ile MyPoliSciKit’den istediğiniz kaynakları seçerek onlara ders işletim sisteminizden link koyabilirsiniz. Kaynaklarla ilgili ödev verdiğinizde ise ödevi yükleyip, sonuçları doğrudan ders işletim sisteminize alabilirsiniz. Passport’u bu kitapla birlikte sipariş vermek için ISBN 0-205-09296-9 numarasını kullanabilirsiniz.

Öğretmen El Kitabı/ Test Bankası bu kaynakta dersin amacı, ders notları, çoktan seçmeli sorular, doğru/yanlış soruları ve klâsik sınav sorularını bulabilirsiniz. IRC üzerinden bu kaynağa ulaşabilirsiniz.

Pearson MyTest – Bu ödev hazırlama programı öğretmen el kitabı bölümündeki bütün maddeleri içerir. Kolaylıkla sorular ve testler hazırlayıp, onları kaydedip yazdırabilirsiniz. Daha fazla bilgi için www.mypearsonstest.com adresini ziyaret edebilir ya da Pearson temsilcinizle görüşebilirsiniz.

Powerpoint Sunumları – Ders programına göre hazırlanmış bu multimedya sunumları, her bölüm için fotoğraflar, çizimler ve şemalar içerir. IRC üzerinden edinilebilir.

Örnek Ders Programı – Bu kitaptan ve MyPoliSciKit’den içeriklerle program örnekleri mevcuttur. IRC üzerinden temin edilebilir.

The Economist – *The Economist* dergisi her hafta dünya üzerindeki önemli olayları analiz eder. İş dünyasından politikaya, sanattan bilime, görünüşte ilgisi olmayan olayları ilginç bir şekilde birbirleriyle ilişkilendirir. Bu kitapla birlikte küçük bir ücret ödeyerek ISBN 0-205-00254-4 numarasıyla 15 haftalık bir üyelik edinebilirsiniz. Daha fazla bilgi için Pearson temsilcinizle görüşebilirsiniz.

The Financial Times – Uluslararası olaylarla 50’den fazla ülkeden gazetecilerin yaptığı analizleri derleyen Financial Times dünya üzerindeki siyasî ve ekonomik gelişmelere karşı bakış açısı kazandırır. ISBN 0-205-10903-9 numarasıyla 15 haftalık bir üyelik edinebilirsiniz. Daha fazla bilgi için Pearson temsilcinizle görüşebilirsiniz.

Longman Atlas of World Issues (Longman Dünya Olayları Atlası) – (0-205-78020-2) Nüfus ve siyasî sistemlerden enerji tüketimi ve kadın haklarına kadar dünyayı şekillendiren konuları renkli tematik haritalarla inceleyen Longman Atlas of World Issues, Penguin State of the World Atlas’ın son baskısından haritalar içerir. Coğrafyanın global pek çok konuyu nasıl etkilediğini anlamayı sağlayacak eleştirel düşünce alıştırmaları da içerir. Bu kitapla birlikte alındığında ekstra bir ücret ödemek gerekmez.

Goode’s World Atlas (Goode Dünya Atlası) (0-321-65200-2) – 1923 yılında ilk kez Rand McNally tarafından yayınlanan *Goode’s Dünya Atlası* okul referans atlasları için standartları belirleyen kitap olmuştur. Yüzlerce fizikî, siyasî ve tematik haritanın yanı sıra grafikler ve tablolar da içerir. Bu kitapla birlikte sipariş edildiğinde indirim yapılır.

The Penguin Dictionary of International Relations (Penguin Uluslararası İlişkiler Sözlüğü) (0-140-51397-3) – Graham Evans ve Jeffrey Newnham tarafından hazırlanmış bu eşsiz kaynak günümüz dünya politikasını ve uluslararası ilişkiler akademik disiplinini şekillendiren olaylar, kavramlar ve teorileri içerir. Bu kitapla birlikte sipariş edildiğinde indirim yapılır.

Research and Writing in International Relations (U’de Araştırma ve Yazma Teknikleri) (0-205-06065-X) – Bu disiplinin belli başlı alt alanlarında araştırma yapabilme yollarını açıklayan bu kısa rehber adım adım açıklamaları ile sistematik ve sofistike araştırmalar gerektiren siyaset bilimi ödevlerini hazırlayabilmek için gerekli temel kaynakları sunar. Bu metin, genelde öğrencilerin zorlandıkları – konu bulmak, soru oluşturmak, literatür taramak, araştırmalarını düzenlemek ve makale yazmak gibi konulara odaklanır. Bu kitapla birlikte sipariş edildiğinde indirim yapılır.

TEŞEKKÜR

BU KİTABIN BÖLÜMLERİNİ OKUYUP BİZE YORUMLARINI BİLDİREREK APTALCA YANLIŐLAR YAPmamızı önleyen uzmanlara teőekkürü borç biliriz. Büyükelçi Theresa A. Healy ve Dıőıőleri Bakanlığı'ndan Charles Ahlgren, diplomasi ile ilgili bölümde çok değerli önerilerde bulunmuőlardır. Fairfield Üniversitesi'nden Dr. Ed Dew Afrika ve Lâtin Amerika konusundaki bölümleri gözden geçirmiőtir. Lycoming Üniversitesi'nden Doktor David Fisher son bölümümüzle ilgili çok değerli yorumlarda bulunmuőtur. Deđerli yorumları için Őu kiőilere de teşekkür ederiz: Michael Grossman, Mount Union Üniversitesi; Allen Meyer, Mesa Community Üniversitesi; Caroline Payne, Lycoming Üniversitesi; Yury Polsky, West Chester Üniversitesi; Rick Whisonant, York Teknik Üniversitesi; David Zimny, Los Medanos Üniversitesi. Tüm sorumluluk, bu değerli yorumları almaktan mutluluk duyan ve bunları gelecek baskılarda da göz önünde bulunduracak olan yazarlara aittir.

Michael G. Roskin

maxxumizer@gmail.com

I. KISIM

ULUSLARARASI İLİŞKİLER YAKLAŞIMLARI

Uluslararası İlişkiler (Uİ) konusuna genel bir bakış sağlamak için belli başlı bazı kavramlar, sistemler ve teoriler üzerinde duracağız. **1. Bölüm** Uİ'nin iç politikadan nasıl farklı olduğunu açıklamaktadır. Her devlet kendi hâkimiyetini sürdürmektedir. Bu anarşik ortamda Uİ daha çok güce ve bu gücün nasıl dağıldığına dayalıdır. Gücün dağılımı, uluslararası sistemlerin ortaya çıkmasına sebep olur. Bu sistemler zaman içinde değişir ve tanımlanması zordur. Sâdece zihinsel oluşumlar veya modellerdir, somutlaştırılmamalıdır. 20. Yüzyıl boyunca da birçok sistem var olduğunu çoğu bilir: başarısız olmuş bir güç dengesi sistemi, Birinci Dünya Savaşı'ndan İkinci Dünya Savaşı'na kadar süren istikrarsız bir sistem ve çift-kutuplu Soğuk Savaş sistemi. Hiçbir Uİ sistemi sonsuza dek sürmez, hepsi çökmeye mahkûmdur. Mevcut Uİ sisteminin doğru tanımlanması sağlam bir dış politika için gereklidir, fakat henüz net bir tanım yapılamamıştır. Çok-kutuplu, tek-kutuplu, küresel, medeniyetler çatışması ve diğer sistemler önerilenler arasındadır.

2. Bölüm, Uİ'nin büyük ve kapsamlı teorilerini inceler: realizm, liberalizm, inşacılık (konstrüktivizm) ve Marksizm. Bu teorilerin karşılıklı olarak eleştirisini yapar ve hepsine karşı temkinli yaklaşır. Kitapta başka birçok teori de yer alır, fakat büyük felsefî yaklaşımlar üzerinde durulmuştur. Birçok Uİ düşünürü, bu büyük teorilerden en az birine katılır ve bazen onları birbiriyle harmanlar.

Amerika Birleşik Devletleri başkanı Barack Obama ile Çin devlet başkanı Hu Jintao 2010 yılında bir araya geldi. İkili, Çin'in değer kaybına uğramış para birimi konusunda düzenlemeler yapmayı başaramadı. Siyasette, anlaşmazlıklar norm haline gelmiştir. *(Pete Souza/Corbis)*

---

1. BÖLÜM

GÜÇ VE DEĞİŞİM HALİNDEKİ SİSTEMLER

ULUSLARARASI İLİŞKİLER DAHA çok (ü) **güce**, bir ülkenin başka bir ülkeye bir şeyi yaptırma (veya bazen yaptırmama) kabiliyetine dayanır. üi egemen varlıklar (bkz. s. 42) arasında, iç politika ise bir egemen varlığın içinde cereyan eder. Uluslararası hukuk kuralları ve kurumlar iç kanunlara ve kurumlara dayandığımız şekilde dayanmak bakımından çok zayıftır. İç politikada biriyle münâkaşa ettiğimiz vakit “kanunu kendi ellerimizle uygulamayız; onu mahkemeye veririz. üi’de bazen tam tersi olur. Mahkeme yoktur ve kendi kendine yardım tek mümkün seçenek olabilir.

Bazı düşünürler der ki, üi **uluslararası anarşi** ortamında boy gösterir. Fakat üi bütünüyle düzensiz değildir. Bir miktar düzen milletler arasındaki nisbi güçten doğar. Meselâ, 19. Yüzyıl boyunca İngiliz İmparatorluğu yerküreyi istediği gibi tanzim etti ve küçük, zayıf ülkeler genellikle ona itaat etti. Bu tür güç ilişkileri uluslararası sistemleri, gücün yerküre üzerinde dağıtılma biçimini yaratır. Bir uluslararası sistem belirli bir zaman dönemi için bir tür güç haritasıdır. Eğer cârî sistemi –kimin ne tür güce sâhip olduğunu –doğru şekilde kavrayabilirseniz nerede duracağınızı ve gücünüzü ne zaman ve nasıl kullanacağınızı bilirsiniz. Meselâ, çok sayıda ülke aşağı yukarı aynı güce sâhipse, bu muhtemelen hâlihazırda incelenmekte olan bir güç dengesi sistemidir. Eğer bir ülke yer yüzünü denetlemek için yeterli güce sâhipse (ki bu pek muhtemel değil), bu bir tek-kutuplu (*unipolar*) sistem olabilir. 20. Yüzyıl’ın sahne olduğu dört üi sistemi şunlardır:

1. Birinci Dünya Savaşı öncesi, 19. Yüzyıl’da 1914’e kadar büyük Avrupa imparatorluklarının hâkimiyeti. Sistemler teorisinde bu dönem bir güç dengesi sistemine örnek teşkil eder fakat bu sistem 1910’a gelindiğinde çökmüştür.

Üzerinde Durulacak Sorular

1. Üi iç politikadan hangi açıdan farklıdır?
2. Güç nedir?
3. Bazı güç tipleri nasıl kullanılamazdır?
4. Uluslararası sistem nedir?
5. Bir yüzyıldan fazladır dünya hangi sistemleri gördü?
6. 19. Yüzyıl emperyal sistemi hangi bakımdan cazipti? Yeni bir emperyal sistem kurulabilir mi?
7. Şimdi ne tür bir sistem iş başında? Nasıl anlatırsınız?
8. Bu yeni sistem istikrarlı mı yoksa istikrarsız mı?
9. Millî liderler yakın zamanlarda güç realitelerini nasıl yanlış anladı?
10. Devletler ve egemenlik hâlâ Üi’nin temelleri midir?

Güç: Taraflardan birinin diğerine isteklerini yaptırma kabiliyeti

Uluslararası Anarşi: Bağımsız ülkelerin diğer ülkelerle anlaşmazlığa düşmesini başka hiçbir gücün önlememesi

2. Birinci Dünya Savaşı'ndan İkinci Dünya Savaşı'na. İmparatorluklar 1914'ten 1945'e kendi kendilerini tahrip etti. Tehditlere cevap vermeyi reddeden birkaç ana oyuncuyla iki savaş arası dönem bir "güç dengesizliği" (*anti-balance of power*) olarak isimlendirilebilir. Aslı olarak istikrarsız ve geçicidir.
3. Soğuk Savaş. Geleneksel Avrupa güçlerinin çöküşü, ABD ve Sovyetler Birliğini iki-kutuplu bir sistem içinde birbiriyle karşı karşıya getirdi. Fakat süper güçler 1945'ten 1980'lere kadar bloklaştı ve kendilerini tüketti, böylece iki-kutuplu sistem parçalandı.
4. Soğuk Savaş sonrası. Sovyetler Birliği'nin çökmesi iki-kutupluluğu sona erdirdi. Fakat çok-kutupluluktan (birkaç güç merkezinin olması) kaos bölgelerine ve globalleşmeden medeniyetler çatışmasına uzanan bir yelpazede yeni sistem üzerine fikirler tartışılmaktadır. Burada da birkaç ihtimâli ele alacağız.

Bu dönemleri ve sistemleri çok somut sanmayın. Bunlar yalnızca realiteyi kavramaya yönelik teşebbüslerdir; nâdiren gerçeğin kendisidir. **Somutlaştırma** sosyal bilimlerde devamlı teşebbüs edilen bir iştir. Öğrenciler sınavlara hazırlanmak için genellikle derli toplu tabloları ezberlerler, fakat bu tablolar gerçeğin kendisi değil, gerçeğe yakın şeyler olarak önemlidir. Önceki listede bir dönemin bir sonrakiyle üst üste binebileceğine dikkat edin. Avrupalı imparatorluklar 1945'te bir anda ortadan kalkmadılar, otuz yıldan daha uzun bir sürede yavaş yavaş yok oldular. Kafa karıştırıcı bir dünyayı anlamaya çalışmak için sosyal bilimciler çok karmaşık bir realiteyi, hepsi de zihinsel oluşumlar olan teorilere, modellere, zaman dönemlerine ve kavramsal çerçevelere göre basitleştirmek zorundadırlar. Sistemler yaklaşımı böyle bir çerçevedir.

Aslında vi düşünürleri "sistemler" kavramını iki farklı fakat birbiriyle örtüşen şekilde kullanır. İlk olarak, dünyada reel bir sistem vardır, fakat bu sistem karmaşık, değişebilir ve tanımlanması zor bir sistemdir. İkincisi, kafamızda inşa ettiğimiz reel sistemi izah etmeye çalışan basitleştirilmiş bir sistem vardır. İdeal olanı kafamızdaki sistemin dünyadaki sistemle çakışmasıdır. O zaman rasyonel ve başarılı dış politikalar icra edebiliriz.

Fakat kafamızdaki resim realiteyle örtüşmezse korkunç, mâliyetli hatalar yapabiliriz. Meselâ, Soğuk Savaş için eğitilmiş olan karar vericiler sanki uzak toprakların kontrol edilmesi üzerindeki vurgulamasıyla birlikte sistem hâlâ iki-kutuplu sistemmiş gibi davranırlarsa, kabilesel ve dinsel nefretler tarafından harâbeye dönüştürülmüş yerlerde bataklığa saplanırlar. Bazı eleştirmenler George Bush'un önce millî güvenlik uzmanı, sonra dışişleri bakanı olan Sovyet uzmanı Condoleezza Rice'in Irak ve Afganistan Savaşları'nı Soğuk Savaş çatışmaları gibi muameleye tâbi tutmakla itham etti. Bütün dünyada katliamları durdurmaya ve demokrasiyi teşvik etmeye çalışırsak "kaos bölgelerinde" bazı iğrenç gerçeklerle karşılaşabiliriz. Cârî sistemi düzeltmek demek, olaylara karşı çatışmak yerine olayların akışına ayak uydurmak (ve bazen onları manipüle etmek) demektir.

Somutlaştırma
(*Reification*): Bir teoriyi gerçek zannetmek

GÜÇ

Güç konusu genel olarak yanlış anlaşılmiş bir konudur. Güç, güçlü ülkelerin zayıf ülkeleri ezmesi anlamına gelmez. Güç, bir ülkenin diğerine istediğini yaptırabilme yeteneğidir. A ülkesi B ülkesine A ülkesinin istediğini yaptırır. Güç, farklı türlerde karşımıza çıkar: mantıksal ikna, ekonomik güç, kültürel güç, teknolojik güç ve askerî güç. Mantıksal ikna en iyi yoldur, ancak tek başına pek işe yaramaz. Askerî güç en kötüsüdür ve genellikle son çare olarak kullanılır. O zaman gücün/iktidarın bir altkütmesi olan **kuvvet** devreye girer. Etiyopya ve Eritre sınırlar yüzünden çekişmeye başladığında ordularını harekete geçirdiler ve kuvvet uygulamaya hazır hâle geldiler.

Ülkeler, ellerinde hangi güç türü varsa hepsini kullanır. Başkan Obama, İran'ı nükleer programını uluslararası kontrollere açmaya zorluyor. Tahran kabaca "hayır" diyor. Yoğun Amerikan askerî gücünün, İran'ın petrol gücü üzerinde etkisi yoktur. Günümüzde enerji kaynakları en önemli güç kaynakları hâline gelmiştir. Hiç de etkileyici olmayan bir orduyla Rusya, petrol ve doğalgaz ihrâcâtının kontrolünü elinde tutarak Avrupa'yı dize getirmiştir. Ukrayna, Rusya'nın başını ağrıttığında Moskova Ukrayna'ya gaz akışını kesti. Amerika'nın petrol ithâlâtına bağımlı olması, Amerikan gücünün son zamanlara kadar çok da üzerinde durulmamış zayıf noktasıdır. Enerji sorunlarını en son bölümde tartışacağız.

Bazen Amerika'nın Vietnam'da, Sovyetler Birliği'nin de Afganistan'da fark ettiği gibi gücünüzü kullanamazsınız. Gücün püf noktası diğer ülkeye istediğini yaptırma -Kuzey Vietnam olayında Kuzey Vietnam'ın Güney Vietnam'la birleşmesini önlemektir. Amerika'nın gücü, hükümetlerin faaliyetleri durduramadığı veya durdurmak istemediği bir bölge olan And Dağları'nda koka yetiştirilmesini önlemeye yeter

mi? Amerika Birleşik Devletleri askerî gücü 2001'de Afganistan ordusunu üç haftada yenmişti, fakat Afganistan'ı sâkinleştirip kontrol altına alamadı. Washington'un uzun süre göz ardı ettiği mesele, Afganistan'ın ülke değil, savaş ve uyuşturucu lordlarının ve İslâmçı mücahitlerin başarısız devleti oluşuydu. Kaos içinde yıllarca savaştıktan sonra Amerikalılar savaştan yorgun düştüler. Sâhip olduğunuz hiçbir güç -siyasî, ekonomik ve askerî- işe yaramıyorsa, zannettiğiniz kadar güçlü değilsiniz demektir.

Güç, tam olarak hesaplanıp tahmin edilemez. Sovyetler Birliği güçlü görünüyordu, fakat hatalı bir ekonomi ve çok sayıdaki milletleri arasındaki gerginlikler yüzünden birdenbire çöktü. Kimin daha güçlü olduğu ancak bir savaş sonrasında belli olur. Savaş öncesinde her iki taraf da kendisinin daha güçlü olduğunu düşünür. Savaş, doğruları çok acı bir şekilde öğretir. Washington her zaman, daha büyük ve daha güçlü ordulara güvenir ancak böyle ordular her zaman işe yaramayabilir. Askerî güç, güç türlerinden sâdece biridir. Çok güçlü olmalarına rağmen ne İngilizler, ne Sovyetler, ne de Amerikalılar Afganistan'a boyun eğdirememişlerdir.

Ülkelerin gücü bazen mevcut sorunu çözmek için uygun güç olmayabilir. Ağır silâhlar ve tanklar dinî telkinlerle güdülenmiş savaşıtlara karşı işe yaramaz. Bir başka ülkeyi ikna etme çabaları bazen kızgınlığa sebep olabilir: "Sen kim oluyorsun da bize ne yapmamız gerektiğini söylüyorsun?" türünde tepkiler doğurabilir. Washington, Beijing ve Tahran'dan sık sık bu türde tepkiler almaktadır. Bu yüzden, gücünüz ne türde bir güç olursa olsun temkinli bir şekilde kullanılmalıdır. Günümüzün meselesi ne tür bir güce önem vermemiz gerektiğidir; askerî mi, ekonomik mi yoksa siyasî mi?

AVRUPA GÜÇ DENGESİ SİSTEMİ

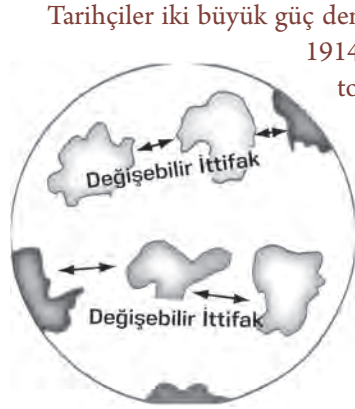
19. Yüzyıl bir güç dengesi sistemine örnek teşkil eder. **Güç dengesi** sistemi birkaç ana ülkenin benzer bir güce sâhip olduğu ve bu güçlerini ittifaklar yoluyla aşağı yukarı dengelediği belli periyotlarda olur. Eğer A ülkesi B ülkesi tarafından tehdit edildiğini hissederse, B'yi caydıracağı umuduyla C ülkesiyle bir ittifak kurar. Daha sonra onların hepsi D ülkesinin gittikçe artan gücüne karşı kendilerini korumak için bir ittifak oluşturabilir. Bu yol her zaman işe yaramamış olsa da savaşların vahşetini ve sayısını sınırlandırmaya yardım

Kuvvet: Askerî güç uygulanması

Güç Dengesi: Tehdit unsuru devletlere karşı denge kurabilmek için ittifak oluşturmayı öneren teori

etti. Teorisyenler bir güç dengesi sisteminin çalışmasının bir ortak kültürü ve bakış açısını ve sistemi çökertmemeye dair bir sadakâti paylaşan en az beş ana oyuncu gerektiğini söyler. Güç dengesi bir poker oyunu gibidir; ki poker oyununda bütün parayı kazanmak yerine oyunun sürüp gitmesini tercih edersiniz, dolayısıyla diğer oyuncuları iflâs ettirmekten uzak durursunuz. Grafik olarak güç dengesi sistemi aşağıdaki gibi görünür:

Tarihçiler iki büyük güç dengesi çağı tespit eder: 1648'den 1789'a ve 1814'ten 1914'e. Çoğu Almanya'da yaşanan Otuz Yıl Savaşları Katalikleri Protestanlarla karşı karşıya getirdi ve İkinci Dünya Savaşı'na kadar tarihteki en kanlı savaştı. Otuz Yıl Savaşları 1648'de Westphalia Barışı ile sona erdiğinde Avrupa'nın monarkları birbirlerini yeterince hırpalamış ve Fransız Devrimi'ne (1789) kadar süren bir güç-dengesi sistemi inşa etmişti. **Westphalia (Vestfalya) sistemi** aynı zamanda **egemenlik** konseptini de tesis etti.

Napoléon eski sistemi sınırsız ihtirasla ve Avrupa'nın çoğunu fetheden kitlevi bir orduyla altüst etti. Napoléon poker oynadığında diğer bütün oyuncuları iflâs ettirmeye çalıştı (aynı zamanda hile de yaptı). Eski sistemi karakterize eden sınırlama ortadan kalkmış oldu. Napoléon 1814'te yenilgiye uğratılınca, Avrupa'nın önemli figürleri Avusturya Prensi Metternich'in rehberliği altında **Metternich sistemi** adı verilmiş olan bir güç dengesi sistemini restore etmek için buluştu. Bu sistem onlarca yıl gayet iyi işledi. Fakat bu, yalnızca monarklar ihtiraslarını dizginlediği ve meşruluk ve istikrar değerlerini paylaştığı sürece böyle oldu. Bu sistem 19. Yüzyıl'da milliyetçiliğin tesiri altında –özellikle 1871'de Alman birleşmesi ile– Birinci Dünya Savaşı'nda ortadan kalkıncaya kadar erozyona uğradı. O zamandan beri bir güç dengesi sistemi var olmadı. Bazıları yeniden böyle bir sistemin var olamayacağını söylemektedir.

Bazı bilim adamları, güç dengesi var olduğu farz edildiğinde, Yedi Yıl Savaşları (Amerikalıların Fransız-Hint Savaşı adını verdiği savaş) veya 1850'lerin Kırım Savaşı gibi iğrenç savaşların var olduğuna işaret ederek güç-dengesi teorisini reddeder. Güç dengesi teorisyenleri bunların, genel sistemi çökertmemiş nispeten küçük savaşlar olduğunu söyleyerek cevap verir.

Bazı yazarlar **güç hiyerarşisinin** –güç dengesinin zıddı– barışı koruduğu görüşünü savunur. Uluslar, güç merdivenindeki yerlerini bildikleri zaman muhtemelen daha dikkatli davranırlar. Büyük, kesin sonuçlu bir savaş geriye tepede bir muzaffer ve dipte bir kaybeden bırakır ve bu onlarca yıl sürecek bir barış getirir. Eleştirmenler güç dengesi savunucularının bu hiyerarşiyi hiçbir zaman var olmamış bir denge sanma hatasına düştüğünü söyler. Bütün bu tür hiyerarşiler geçicidir ve en sonunda zayıf devletler güç kazanmaya hâkim devletler güç kaybetmeye başladıkça bozulur.

Westphalia (Vestfalya)

Sistemi: Bağımsızlığı norm hâline getiren 1648 Westphalia Barışı ile kurulan sistem

Egemenlik:

Her bir devletin kendi ülkesini herhangi bir müdahale olmaksızın yönetmesi

Metternich Sistemi:

Napoléon'dan sonra güç dengesinin konservatif (tutucu) bir şekilde geri getirilmesi

Güç Hiyerarşisi:

"Devletler, nispi güçlerine göre merdivenin hangi basamağında duracaklarını bilirlirse barış korunur" fikrini savunan teori

Savaş zamanı telefonlar azdı, çoğu ailenin telefonu yoktu. Küresel ekonomi insanlara 1930 ve 1940'ların idareli ama yeterli hayatlarını yeniden yaşama şansı veriyor olabilir.

Uluslar aşırı büyük sorunların üstesinden gelebilecek ortak bir uluslararası hareketi hayâl bile etmekte zorlanırken, şartlar bunu gerçekten gerektirebilir. Bağımsızlıklarına düşkün Amerikalılar bile, fiyatlar tırmanırken ve tonlarca atık, petrol sâhilleri ve su birikintilerini kaplarken artık bir şeyler yapılmasını istiyorlar. Bu tür sorunları bir veya birkaç ülke tek başına çözemez. BM gibi uluslararası organizasyonlar ve onlara bağlı bürolar dahi yeterli olmaz. Dünya kendini toplamaya başlamalıdır. Bunu, bu kitabın yazarları olan bizler göremeyiz ama siz görebilirsiniz.

İLÂVE KAYNAKLAR

- Bakker, Karen. *Privatizing Water: Governance Failure and the World's Urban Water Crisis*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2010.
- Bower, Tom. *The Squeeze: Oil, Money and Greed in the 21st Century*. New York: Harper, 2009.
- Bryce, Robert. *Gusher of Lies: The Dangerous Delusions of "Energy Independence."* New York: PublicAffairs, 2008.
- Chamberlain, Gary. *Troubled Waters: Religion, Ethics, and the Global Water Crisis*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2007.
- Chasek, Pamela S., David L. Downie, ve Janet Welsh Brown. *Global Environmental Politics*, 5. ed. Boulder, CO: Westview, 2009.
- Collier, Paul. *The Plundered Planet: Why We Must—and How We Can—Manage Nature for Global Prosperity*. New York: Oxford University Press, 2010.
- Connelly, Matthew. *Fatal Misconception: The Struggle to Control World Population*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2008.
- Cribb, Julian. *The Coming Famine: The Global Food Crisis and What We Can Do to Avoid It*. Berkeley, CA: University of California Press, 2020.
- Egeland, Jan. *A Billion Lives: An Eyewitness Account from the Frontlines of Humanity*. New York: Simon & Schuster, 2008.
- Freidman, Thomas L. *Hot, Flat, and Crowded: Why We Need a Green Revolution—and How It Can Renew America*. New York: Farrar, Straus & Giroux, 2008.
- Gore, Al. *Our Choice: A Plan to Solve the Climate Crisis*. Emmaus, PA: Rodale Books, 2009.
- Houck, Oliver A. *Taking Back Eden: Eight Environmental Cases that Changed the World*. Washington, DC: Island Press, 2009.
- Hulme, Mike. *Why We Disagree About Climate Change: Understanding Controversy, Inaction and Opportunity*. New York: Cambridge University Press, 2009.
- Kerry, John, ve Teresa Heinz Kerry. *This Moment on Earth: Today's New Environmentalists and Their Vision for the Future*. New York: PublicAffairs, 2008.
- Klare, Michael T. *Rising Powers, Shrinking Planet: The New Geopolitics of Energy*. New York: Metropolitan, 2008.

- Lomborg, Bjørn. *Smart Solutions to Climate Change: Comparing Costs and Benefits*. New York: Cambridge University Press, 2010.
- Lovell, Bryan. *Challenged by Carbon: The Oil Industry and Climate Change*. New York: Cambridge University Press, 2010.
- Maass, Peter. *Crude World: The Violent Twilight of Oil*. New York: Knopf, 2009.
- McKibben, Bill. *Eaarth: Making a Life on a Tough New Planet*. New York: Times Books, 2010.
- Nordhaus, William. *A Question of Balance: Weighing the Options on Global Warming Policies*. New Haven, CT: Yale University Press, 2008.
- Orr, David W. *Down to the Wire: Confronting Climate Collapse*. New York: Oxford University Press, 2009.
- Pearce, Fred. *When the Rivers Run Dry: Water—The Defining Crisis of the Twenty-First Century*. Boston: Beacon, 2007.
- Pielke, Roger, Jr. *The Climate Fix: What Scientists and Politicians Won't Tell You About Global Warming*. New York: Basic Books, 2010.
- Ridley, Matt. *The Rational Optimist: How Prosperity Evolves*. New York: HarperCollins, 2010.
- Roberts, Paul. *The End of Food*. Boston: Houghton Mifflin, 2008.
- Rogers, Peter, ve Susan Leal. *Running Out of Water: The Looming Crisis and Solutions to Conserve Our Most Precious Resource*. New York: Palgrave, 2010.
- Sachs, Jeffrey D. *Common Wealth: Economics for a Crowded Planet*. New York: Penguin, 2008.
- Simon, Christopher A. *Alternative Energy: Political, Economic, and Social Feasibility*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2006.
- Singer, Clifford. *Energy and International War: From Babylon to Baghdad and Beyond*. Hackensack, NJ: World Scientific, 2009.
- Smil, Vaclav. *Global Catastrophes and Trends: The Next Fifty Years*. Cambridge, MA: MIT Press, 2009.
- Solomon, Steven. *Water: The Epic Struggle for Wealth, Power, and Civilization*. New York: HarperCollins, 2010.
- Steiner, Christopher. *\$20 Per Gallon: How the Inevitable Rise in the Price of Gasoline Will Change Our Lives for the Better*. New York: Grand Central, 2009.
- Stern, Nicholas. *The Global Deal: Climate Change and the Creation of a New Era of Progress and Prosperity*. New York: PublicAffairs, 2009.
- Sweet, William. *Kicking the Carbon Habit: Global Warm-ing and the Case for Renewable and Nuclear Energy*. New York: Columbia University Press, 2008.
- Zedillo, Ernesto, ed. *Global Warming: Looking Beyond Kyoto*. Washington, DC: Brookings, 2008.

DİZİN

- #**
- 11 Eylül Saldırıları (2001) 50, 72, 101, 136, 143-147, 205, 210, 257, 261, 272, 277-279, 295, 305, 317-320, 325, 326, 328, 329, 457
-
- A**
- Acheson, Dean 64-66, 81, 298
- açık 141
- açık kader 74
- Açık Kapı 1900 77, 358
- Adelman, Howard 171
- Aden Körfezi 410
- Afganistan 28, 35-38, 41, 50, 53, 55, 57, 89, 101, 104, 118, 122-124, 128, 135, 139-141, 144, 149, 160, 176, 195, 205, 208-213, 219, 230, 260, 262, 272-274, 291, 304, 314-323, 327, 340, 347, 393, 419, 422, 429, 439, 443, 464
- Afyon Savaşları 56, 356
- Agincourt Muharebesi 280
- ahbap-çavuş kapitalizmi 252
- ahlâk dışı 51, 273
- Ahmedinejad, Mahmud 53, 211, 305, 310, 462
- Ai Camp, Roderic 234
- Akdeniz 82, 110, 121, 198
- Akin, George 101
- Alaska 74
- Albright, David 312
- Alexander L. George 408
- Allawi, Ali A. 213
- Allende, Salvador 223
- Allison, Graham 148
- Almanlar 52, 63, 78, 91, 112-116, 175, 196, 262, 270, 272, 281, 289, 316, 320, 347, 349, 365, 367, 433
- Almanya 30-33, 55, 63, 76-80, 112-117, 122, 158, 176, 179, 200, 202, 239, 245-248, 262, 265, 270, 281, 284, 289, 307, 310, 316, 341-346, 365, 367-369, 374, 400, 407, 431-434, 445, 455
- Almond, Gabriel 137
- Altı Gün Savaşı 160, 182-184
- alt kıta 165
- Ambrosius, Lloyd E. 86
- Amerika Birleşik Devletleri (ABD) 26, 29, 33, 62, 71-77, 81, 89, 96, 98, 100-105, 109, 117, 119, 120, 122-125, 130-142, 146-149, 151, 159, 168, 175, 187, 201-204, 207, 209, 212, 217-230, 233, 246, 253, 263, 267-272, 278-283, 286, 297-307, 309-311, 315, 319, 322, 326-328, 335, 338, 341-350, 353, 358, 362, 364-368, 373, 374, 375, 376, 377-388, 393-404, 408, 412-426, 429-431, 436-443, 451, 456-464
- Amerikalılar 29, 33-37, 41, 58-60, 64, 71, 74-83, 88, 91, 93, 98, 100-105, 114, 120, 134-138, 141, 146, 148, 150, 159, 160, 175, 195, 198, 202, 206, 211, 217-229, 233, 240, 246, 248-250, 253, 262-264, 268, 281, 301, 316, 319, 323, 327, 329, 336-342, 346-349, 358, 362-366, 369, 372-376, 384, 402, 404, 407, 414, 426, 431-436, 440, 449, 452, 454-457, 463, 466
- Amerikan Devrimi 42, 165, 320
- Amin, İdi 419
- ampirik 47
- Amstutz, Mark R. 426
- anakronizm 397
- analiz düzeyi 262
- analojiler 52, 101, 259, 271
- anarşik 162
- And Dağları 29
- Anderson, Perry 350
- Andropov, Yuri 122
- angajman kuralları 444
- Angela Merkel 346
- Angel, Norman 55, 261, 382
- Anglo-İran Petrol Şirketi 196
- Angola 122, 158, 168, 307, 438
- Annam 90
- Annan, Kofi 438
- Ansprenger, Franz 171
- Anti-Balistik Füze Anlaşması (ABM, 1972) 282, 304
- Antizzo, Glenn J. 151
- antlaşma 413
- apartheid 163
- Aquinas, Thomas 105, 267
- arabuluculuk 185, 201, 404-406, 422, 437, 441
- Arafat, Yaser 185, 189, 190, 321
- Aramco 62, 457
- Arap-İsrail savaşları 181, 184, 186-188, 199, 261, 452, 456, 465
- Araplar 162, 175, 177-184, 187-189, 196, 199-203, 206, 208, 240, 269, 324-327, 436, 442, 464
- Arap Yarımadası 178, 203, 325
- Arbenz (Guzman), Jacobo 223, 225
- Arjantin 225, 233, 306-308, 422, 425, 443
- Armatta, Judith 426
- Armstrong, David 426
- Arnavutluk 121, 337-341
- Arthur F. Burns 401
- Art, Robert J. 274, 408
- Arunaçhal Pradeş 39, 160, 361
- asimetrik 266
- asimetrik çatışma/savaş 53, 96, 282, 314-320, 323, 327-329, 443
- askerî işlerde devrim 278
- Asmus, Ronald D. 132
- Asvan Barajı 182
- ataşeler 402-404
- ateşkes 444
- Atlantik Şartı / Sözleşmesi (1941) 80
- Atlas Okyanusu 185
- atom bombası 81, 296, 298, 302, 310
- atom diplomasisi 367
- Aung San Suu Kyi 251
- Aveil, JoAnn Fagot 446
- Avigdor Lieberman 187
- avro 346
- avrodolar 346
- Avrupa Birliği (AB) 36, 54-56, 131, 212, 335-337, 340-347, 373, 380, 383-385, 430, 439, 461
- Avrupa Birliği Müktesebatı 345
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM) 426

- Avrupa Kömür ve Çelik Toplu-
luğu (AKÇT) 343
- Avrupa Merkez Bankası (ECB)
346
- Avrupa Parlamentosu (AP)
345
- Avustralya 39, 264, 270, 299,
324, 348, 437, 445,
451, 460, 463
- Avusturya 30-33, 112, 126,
220, 247, 289, 337,
344, 430, 438, 441
- Avusturya-Macaristan İm-
paratorluğu 32, 112,
262, 337
- Axworthy, Michael 213
- Aybet, Gülnur 350
- Azerbaycan 128, 464
-
- B**
- Baas Partisi 320
- Babül Mendep 203
- Bacevich, Andrew J. 86, 151
- Bağdat 64, 147, 182, 201-206,
209, 317
- bağımlılık 221
- Bağımsızlık Bildirgesi (1776)
71, 74, 91
- Bailin, Alison 275
- Bakker, Karen 466
- Bakü-Tiflis-Ceyhan boru
hattı 464
- Balfour Deklarasyonu (1917)
178
- Bali 324, 461
- Balkanlar 56, 112, 121, 264,
337, 349
- Ball, George 58
- balon 375
- Bangladeş 464
- El Baradei, Muhammed 305
- Barbarossa Operasyonu 116
- Bardhan, Pranab 370
- barış gücü/barışı koruma 443
- Bar Lev Hattı 184, 284
- Barshefsky, Charlene 234
- Baruch Plânı 297
- Basklar 319
- Basra Körfezi 40, 142, 195,
197, 200, 251, 273, 276,
279, 317-320, 325,
337, 353, 361, 419,
452, 456
- Bass, Gary J. 426
- Bates, Robert H. 254
- Batı Afrika 163, 167, 348, 460,
465
- Batı Almanya 126, 341, 343
- Batı Avrupa 34, 36, 40-42,
63, 81, 109, 117, 119,
136, 157, 159, 168, 177,
239, 246, 248, 250,
279, 298, 300, 337,
341-347, 375, 378-384
- batık masraflar 273
- Batı Şeria 174, 181, 183-190,
324, 465
- Baum, Matthew A. 274
- Baum, Richard 370
- Bayandor, Darioush 213
- Beattie, Alan 254
- Beebe, Shannon D. 330
- Begin, Menahem 185, 405
- Beijing (Pekin) 29, 38, 43, 52,
85, 120, 171, 267, 271,
353-363, 367, 375,
395, 398, 408, 417,
420, 459, 461
- Beinart, Peter 151
- Beisner, Robert L. 66
- Belçika 158, 161, 168, 271, 284,
341, 343, 418, 438
- Belize 220
- Bell, David 274
- Bengal Körfezi 361
- Benjamin, Daniel 350
- Bereketli Hilal 179
- Bergen, Peter 330
- Berinsky, Adam J. 151
- Berkowitz, Bruce 291
- Berlin 31, 81, 98, 116, 158, 261,
267, 271
- Berlin Duvarı 118, 124, 126,
267, 311, 337, 342, 347
- Berlin Kararnamesi (1962) 98
- Berman, Paul 330
- Bern 441
- Bernanke, Ben 374
- Bernstein, Jeremy 312
- Berridge, Geoffrey R. 408
- Beş Yıllık Plânı 113
- Beyaz Gazete 180
- Beyaz Ordu 114, 122
- Beyaz Saray 74, 98, 103, 126,
141-147, 187, 190, 204,
265, 399, 412, 439
- Bhutan 241
- Biafra Savaşı (1967-69) 170
- Bickerton, Ian J. 190
- Biden, Joe 187
- Big Mac Endeksi 380
- Birinci Dünya 64, 230, 246,
253, 382-384, 465
- Birinci Dünya Savaşı (1914-18)
27-33, 54, 61, 63, 78,
90, 93, 110, 112, 122,
137, 148, 158, 161, 178,
200, 212, 224, 239,
261, 266, 269, 281,
284, 338, 365, 379,
382, 388, 414, 430,
432, 457
- Birleşmiş Milletler (BM) 36,
44, 54, 80, 148, 168,
181, 184, 204, 241,
248, 289, 306, 338,
382, 404, 414-418,
428-444, 465
- Birmanya 251
- Bisley, Nick 388
- Bismarck 31, 32, 345
- Bismarck sistemi 32
- Bissell, Tom 106
- Bizans İmparatorluğu (330-
1453) 264, 280
- Blainey, Geoffrey 274
- Blight, James G. 106
- blitzkrieg 281, 284
- Bloom, Mia 330
- blöf 72
- BM Çevre Programı 441
- BM Çocuk Fonu 441
- BM Eğitim, Bilim ve Kültür
Örgütü 441
- BM Gıda ve Tarım Örgütü 441
- BM Güvenlik Konseyi 201,
203, 297, 416-419, 421,
425, 434-439, 445
- BM Mülteciler Yüksek Komis-
erliği 441
- BM Ticaret ve Gelişim Konfer-
ansı 441
- Bobbitt, Philip 274, 330
- Bodin, Jean 42
- Boerler 31, 163
- Boer Savaşı (1899) 163
- Boğazlar 82, 109, 341, 440
- Bolivya 219, 233, 270, 443
- Bolşevikler 112, 114, 178
- Bolton, John 439, 445
- Bombay 50, 319
- Bonner, Michael 330
- Boot, Max 86
- Bosna-Hersek 59, 112, 199,
266, 273, 337-339,
342, 347, 444
- Bosna-Hersek Savaşı
(1992-1995) 338
- Bosna-Hersek Savaş Suçları
Mahkemeleri 423
- Boutros-Gali, Boutros 438
- Bowden, Mark 234
- Bower, Tom 466
- böl ve yönet 165
- Bradford, DeLong, J. 152
- Brahmaputra Nehri 459
- Brejnev, Leonid 121, 126, 303
- Brendon, Piers 171
- Brest-Litovsk Antlaşması
(1918) 113
- Bretton Woods 55, 375-377,
386
- Brezilya 37, 159, 170, 216,
222-224, 231, 233,
239, 242, 245, 253,
306, 308, 386, 408,
435, 451, 453, 457, 463
- BRIC ülkeleri 159
- Britanya 31-34, 52, 71-75,
78, 80, 114, 128, 157,
161-165, 169, 224,
242, 280, 309, 344,
379, 441
- Brocheux, Pierre 106
- Brodie, Bernard 299
- Brooks, Stephen G. 151
- Brown, Archie 132
- Brown, Janet Welsh 466
- Brown, Michael E. 312, 330
- Bruce Russett, 442
- Brun, Diego Abente 234
- Bryce, Robert 466
- Brzezinski, Zbigniew 151
- Budizm / Budist 94, 360
- Bugajski, Janusz 132
- buhran 373
- Bulgaristan 337, 341, 344
- Bunche, Ralph 436, 437
- burjuvazi 61
- Burma 240, 249, 251, 318,
361, 451
- Bush, George Herbert Walker
(1989-93) 138, 145,
187, 203-206, 286
- Bush, George Walker (2001-
09) 28, 36, 48, 55,
60, 72, 136-139, 142,
147-149, 152, 171, 187,
203-206, 210, 268,
282, 285, 304, 307,
323, 335, 385, 393,
396, 414, 422, 424,
426, 439, 457, 463
- Butterfield, Fox 106
- Butto, Benazir 305
- Buzan, Barry 45
- bürokrasiler 146
- bürokratik politika 146-148
- Büyük Beşli 435
- Büyük Buhran 55, 62, 79, 90,
114, 309, 315, 373-375,
378, 386, 388, 450,
466
- büyükelçiler 395, 399-401,
430
- büyükelçilikler 395
- Byers, Michael 426

C-Ç

Cafruny, Alan W. 350
Caldwell, Christopher 350
Calleo, David P. 152
Calvert, John 330
Calvocoressi, Peter 45
Camp David 185, 403-407
Carnegie, Andrew 58, 77
Carr, E. H. 49, 56
Carter, Jimmy 57, 124, 140, 142, 185, 190, 202, 291, 342, 398, 403-405
Cashman, Greg 274
Castro, Fidel 64, 84, 95, 121, 223, 225, 227-229, 398
caydırma 278
Celile Denizi 160, 465
Cenevre 92, 126, 287, 383, 397, 432, 441
Cenevre Sözleşmesi 92, 424
Cezayir 167, 181, 199, 308, 316, 322, 422
Chaco Savaşı (1932-1935) 270
Chamberlain, Gary 466
Chamberlain, Neville 48, 56, 123, 267, 289
Charles Wilson 83
Chasek, Pamela S. 466
Chávez, Hugo 223
Checkel, Jeffrey T. 350
Che Guevara 225
Cheney, Dick 147, 204
Chesapeake Koyu 416
Chollet, Derek 152
Chua, Amy 274
Chubin, Shahram 312
Churchill, Buntzie Ellis 191
Churchill, Winston (Sör) 46, 52, 80, 117, 311, 434
CIA (Merkezî İstihbarat Teşkilâtı) 93, 137, 147, 168, 202, 209, 222, 225-228, 321, 380
cihad 49, 50, 206, 305, 321-325
Cimbala, Stephen J. 291
Cirioncione, Joseph 312
Clapp, Priscilla 152
Clarke, Richard 330
Clark, Gregory 254
Clark, Wesley 338
Clark, Wesley K. 291
von Clausewitz, Carl 259, 265, 295, 308, 316, 405
Clinton, Bill 139, 140, 272, 282, 306, 359, 384, 404,

406, 439
Clinton, Hillary 359
CO2 459, 461
Coate, Roger 446
Cockburn, Patrick 213
Cocker, Mark 171
Cohen, Raymond 408
Cohen, Stephen P. 190
Cohen-Tanugi, Laurent 45
Cole, Juan 213
Collier, Paul 254, 466
Conchinchina 91
Connelly, Matthew 466
Conrad, Joseph 168
Cooke, Stephanie 312
Cooper, Phillip J. 254
Coyle, James J. 214
Craig, Campbell 86
Craig, Gordon 123
Craig, Gordon A. 408
Crandall, Russell 234
creole 219
Cribb, Julian 466
Crichlow, Scott 66
Croft, Stuart 291
Cromwell, Oliver 66
Cronin, Patrick M. 312, 408
Crowley, Roger 291
Crucé, Émeric 54, 430
de Cuéllar, Javier Pérez 404, 438
cui bono 64
cumhuriyet 123
Cummings, Bruce 86
Çad 465
Çeçenistan 212, 268, 464
Çek Cumhuriyeti 139, 282, 337, 341, 344
Çekoslovakya (1918-92) 114, 117, 121, 126, 263, 272, 289, 337
çelişki 61
Çen Şui-bian 362
Çernenko, Konstantin 122
çevreleme 81
Çiang Kai-şek 114
çift-kutuplu / çift-kutupluluk 49, 81, 85, 277, 304
çift-kutupluluk 85, 277
Çin 26, 32-40, 43, 51-53, 56, 62, 64, 72, 77, 82, 85, 90-93, 98, 100, 103, 119-122, 125, 130-132, 136, 144, 150, 157-160, 167, 170, 196, 203, 217, 230, 233, 241-245, 248-253, 267, 271-273, 282, 295, 300-303,

307-310, 316, 318, 328, 336, 338, 346, 352-370, 375-378, 380, 382-387, 395-399, 402, 405, 408, 414, 417, 420, 425, 432-437, 444, 451-456, 459-464
Çin Komünist Partisi 62, 114, 357
Çinliler 86, 92, 240, 251, 316, 357-361, 365, 376, 450
Çin Nasyonel Partisi 114
Çin-Sovyet 85, 114, 119, 136
Çin Uzlaşısı 62
çok-kutuplu / çok-kutupluluk 28, 36, 66, 171
çok-terafli diplomasi 289
çok-teraflilik 151

D

dalgalanma 368
Dallas, Gregor 132
damping 369
Danimarka 264, 305, 341, 344, 346
Dannreuther, Roland 291
Dante Alighieri 170
darbe 220
Darfur 460
davranışsalcılık 139
de facto 420
deflasyon 369
değişken 138
de jure 420
Delpech, Thérèse 312
demagoji 224
demir perde 81
devalüe 346
devlet 41
devletçilik 218
devrimcilik 271
Dışişleri Hizmeti 404
dış kaynak kullanımı 369
dış politika 135
Diamond, Larry 234
Dicle Nehri 201, 206, 459
Diebel, Terry L. 408
Diem 94, 95, 273
Diem, Ngo Dinh 94
Dienbienphu 92, 96, 100
Dinan, Desmond 350
diplomasi 117, 279, 291, 393, 395-402, 405-408, 413
Disraeli, Benjamin 54
Dockser Marcus, Amy 190

Doğu Almanya 121, 126
Doğu Asya 39, 78, 198, 242, 270, 309, 353-359, 369
Doğu Avrupa 33, 50, 81, 109, 116-131, 164, 209, 249, 263, 270, 296, 304, 337, 341, 344, 347
Doğu Çin Denizi 359
Dominik Cumhuriyeti 222, 229
Domuzlar Körfezi Çıkarması 95
Donnelly, Jack 427
Dorman, Shawn 408
Dougherty, James E. 66
Downie, David L. 466
Doyle, Michael W. 291
Dört Büyük 436
döviz kurları 374
Dreyfus Davası 176
Dreyfus Olayı 176
Drezner, Daniel W. 427
Duelfer, Charles 214
Duggan, William 254
Dulles, Allen 225
Dulles, John Foster 83, 93, 225, 299, 301
Dumas, Charles E. 370, 388
durgunluk (resesyon) 373
Dünya Bankası 237, 377, 441, 464
Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü 441
Dünya Hükümeti Teorisi 430
Dünya Meteoroloji Örgütü 441
Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 441
Dünya Ticaret Merkezi 140, 319
Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ-WTO) 55, 348, 382-387
düopoli 38, 86

E

Easterly, William 254
Ebu Garip Hapishanesi 424
Ege Denizi 411
Egeland, Jan 466
egemenlik / hâkimiyet 27, 30, 34-38, 41-44, 50, 58, 61, 72, 74, 91, 119, 125, 138, 157, 161-167, 175, 190, 206, 219, 224, 230, 232, 239, 271-273, 318, 339,

344, 346, 362, 364,
379, 383, 386, 414,
417, 429-432, 455
Ehrenberg, John, J. 214
Eichmann, Adolph 421
Eichmann Davası 421
Einstein, Albert 47, 296, 311
Eisenhower, Dwight D. 83, 89,
92, 94, 140, 182, 187,
197, 228, 298, 301, 342
Ekbladh, David 66
Ekim Savaşı 184
eklektik 65
Ekonomik ve Parasal Birlik
(EMU) 346
Ekvador 417, 422
El Cezire 208
Eldar, Akiva 192
El Fetih 189
elitler 125
El-Kaide 50, 60, 146, 203,
205, 208-210, 305,
316, 319, 323-327
Elkus, Richard 388
Ellsberg, Daniel 106
El Salvador 438
Emmott, Bill 370
emperyalizm 76
Emperyal Yayılım 128
Endonezya 158, 160, 162, 170,
358, 361, 363
enflasyon 369
Engerman, David C. 132
en kötü senaryo 118
erişebilir 299
Eritre 160, 203, 408, 443
Ermeniler 199
Ernest Mayıs 148
Ervin, Clark Kent 330
Eski Ahit 175
Esposito, John L. 214
Estonya 115, 128, 328, 341,
344
ETA 319
Etiyopya 29, 122, 158, 160,
162, 249, 408, 433,
459
etki alanı 196
Evans, Gareth 427
Evrensel Posta Birliği 441

F

Fall, Dorothy 106
Farber, David 409
Farrell, Stephen 191
Farrell, Theo 426
Kral Faruk 181

Fas 31, 422
Federal Reserve (Fed) 374
Feldman, James K. 331
Feng, Zhu 371
Ferdinand, Franz 112
Ferguson, Niall 45
Fernández-Armesto, Felipe
172
Fırat Nehri 201, 206, 459
Fildişi Sâhili 464
Filipinler 55, 58, 76-79, 110,
264, 271, 316, 359,
363, 426
Filistin 158, 160, 175-181,
185-190, 199, 208,
318-320, 324, 340,
436, 442
Filistin Kurtuluş Örgütü
(FKÖ-PLO) 185, 189,
319, 321
Filkins, Dexter 214
Finlandiya 52, 337, 344
FitzGerald, Frances 106
Ford, Gerald 142
Formosa Boğazı Kararnamesi
(1955) 98
Forsythe, David P. 427, 446
fosil yakıtlar 449, 455, 458,
459, 461
Franco, Francisco (Gener-
al) 116
Franklin, Benjamin 73
Fransa 32, 51, 72-75,
78-81, 89, 91-93, 104,
114-118, 125, 158, 162,
167, 176-182, 198,
217, 220, 224, 239,
243-246, 263, 271,
280, 284, 289, 295,
299-303, 307, 309,
341, 343-350, 404,
420, 431, 433-436,
441, 458
Fransız Devrimi/İhtilâli (1789)
30, 42, 54, 74, 176,
266, 395
Fransız Komünist Partisi
(PCF) 93
Fransızlar 73, 89-96, 100,
102, 104, 114, 116, 158,
167, 176, 181, 203, 220,
225, 240, 243, 280,
283, 308, 316, 343,
349
Freedman, Lawrence 312
Freidman, Thomas L. 466
Freyberg-Inan, Annette 66
Friedman, Thomas L. 388
Fukuyama, Francis 152
Fursenko, Aleksandr 132

G

G8 / G20 38, 57, 461
Gabon 464
Gabriel, Richard A. 274
Gaddis, John Lewis 86
Galbraith, Peter 401
Galileo, Galilei 240
Gallarotti, Giulio M. 66
Gana 158, 163, 438
Gandi, Mohandas Karamçand
161, 166
Ganges Nehri 461
Ganguly, Sumit 312
Gardner, Hall 330
de Gaulle, Charles 91, 167,
281, 299-302, 343,
347, 436
Gause, F. Gregory, 214
Gazze 189, 190, 211, 324
Gazze Şeridi 182-186, 189
Gelb, Leslie H. 152
geleneksel diplomasi 123,
393, 396
Gelvin, James L. 190
geniş çaplı caydırıcılık 299
genişletilmiş caydırıcılık 300
George, Alexander 123
Gerges, Fawaz A. 330
gerici 262
gerilla savaşı 74, 89, 93, 96,
99, 114, 142, 169, 219,
225, 228, 282, 316,
319
geri tepme 321
Gibbs, David N. 445
Gibney, Mark 427
Giddens, Anthony 350
Gillespie, Charles A. 409
girdi 125
Giustozzi, Antonio 214, 330
Gladstone, William Ewart 54
Glahn, Gerhard von 427
glasnost 126
Glaspie, April 147, 204
Gobi Çölü 460
Golan Tepeleri 183-186
Goldgeier, James Goldgeier
152
Goldman, Marshall I. 132
Goldsmith, Jack 427
Goldstein, Gordon M. 106
Goldstone, Richard 419
Gorbaçov, Mihail 121, 126-128,
287, 304, 397
Gore, Al 461, 467
göç 246
göreciliğe (relativizm) 60
görev değişikliği 444
Göring, Hermann 280
Gramsci, Antonio 64
Gray, Colin S. 274, 291
Greenpeace 404
Greider, William 152
Grenada 136, 222
Groeling, Tim J. 274
Gross, Jan T. 132
Grotius, Hugo 54, 413, 417,
422
Grönland 461
Gruening, Ernest 99
grup düşüncesi 58
GSYİH 241
Guantanamo 423
Guatemala 136, 222-225, 228
Guevara, Ernesto Che 225
Gunning, Jeroen 190
Gurion, Ben 180
Guyana 160, 422
Guz, Bernard 92, 96
Guzman, Andrew 427
güç 27
güç-dengesi 29
güç dengesi diplomasisi 120,
398
güç dengesi sistemi 27-32,
36, 266, 432
güç hiyerarşisi 30
Gümrük Tarifeleri ve Ticaret
Genel Anlaşması
(GATT) 379, 382
Güney Afrika Cumhuriyeti 31,
156-158, 161-170, 306,
319, 397, 435, 442
Güney Amerika 42, 217, 233,
260, 306, 386, 397
Güney Çin Denizi 359, 395
Güneydoğu Asya 89, 92, 278,
299, 359, 433
Güney Kore 35, 39, 159, 242,
245, 253, 287, 300,
341, 357, 359, 367,
386, 415, 418, 435,
438
Güney Vietnam 58, 89,
93-104, 228, 272, 320,
359, 422
Gürcistan 128, 131, 328, 339,
396, 412, 464
güvercin 141

H

Haass, Richard N. 191, 214
habeas corpus 423
Habeşistan 395
Habsburg Hanedanı 51, 128,
220, 271, 337

- Haçlı Seferi 50
Haganah 179, 181
Haiti 138, 222, 421, 428, 443, 464
Hak edişler/istihkaklar 141
hâkimiyet. *Bkz* egemenlik
haklı savaş 49, 105
Halberstam, David 87, 106
halifeler 177
halifelik 177, 317
halk cepheleeri 114
halkçı (popülist) 197
Halperin, Morton 152
Halper, Stefan 370
Hamas 189, 199, 321, 324, 442
hâmîlik 91
Hammarskjöld, Dag 168, 438
Hanoy 100–103, 160, 273, 359
Hanson, Victor Davis 274
Hao, Yufan 370
Harbutt, Frasier J. 132
Harding, Jeremy 254
Hardy, Roger 214
Harkabi, Yehoshafat 312
Harrison, Ewan 66
Harrison, Lawrence E. 254
Harry Piotrowski 45
Hart, Basil Liddel 281, 309
Hausa-Fulani 169
Hausner, Gideon 421
Hawaii 77, 264, 366
Hawley-Smoot 55, 373
haydut devlet 284
Hazar Denizi 195, 196
Hegel, G. W. F. 79
hegemonya 64, 119, 121, 126, 131, 230, 264, 268, 279, 335, 360
Heilbronner, Robert 240
Heller-Roazen, Daniel 427
Helms, Jesse 439
Herring, George C. 87
Herspring, Dale R. 133
Herzl, Theodor 176, 180
Hiristiyan 53, 65, 109, 112, 115, 136, 160, 167, 169, 176–178, 186, 199, 264, 273, 317, 327, 360
Hırvatistan 337, 341, 401
HIV / AIDS 246
Hill, Charles 66, 291
Hill, James T. 234
Hindistan 37, 39, 50, 150, 157–160, 165–170, 176, 199, 208, 210, 231, 242, 245, 249, 253, 271, 287–290, 295, 300, 305–310, 319, 321, 338, 356, 358, 361, 382, 407, 422, 435, 450, 452–456, 459–465
Hindu 40, 166, 199
Hint Okyanusu 38, 157, 306, 361
Hiro, Dilip 45
Hiroşima 281, 296, 297, 298, 312, 364–368
Hirsi Ali, Ayaan 254
Hirst, David 191
Hitler, Adolf 48, 51–56, 60, 81, 91, 110, 114–116, 122, 180, 196, 261–263, 267, 269, 272, 280, 288, 310, 350, 365, 374, 405, 423, 433
Hizbullah 44, 186–189, 319, 442
Hobbes, Thomas 54, 260
Hobson, J. A. 61, 237
Hoffman, David 312
Hoffmann, Stanley 254
Hogan, Michael J. 87
Holbrooke, Richard 89, 338, 404, 409
Hollanda 110, 138, 162, 184, 220, 242, 341–346, 362, 425, 441
Holokost 180, 270, 423
Holslag, Jonathan 370
Honduras 225, 228, 232
Hong Kong 77, 245, 361, 381, 404
Horner, Charles 370
Houck, Oliver A. 467
Howard, Lise Morjé 445
Howell, William G. 152
Howe, Stephen 172
Huband, Mark 172
Hubbard, Glenn 388
Hubbard, R. Glenn 254
Hufbauer, Gary Clyde 234
Hulme, Mike 467
Humeyni (Âyetullah) 198–201
Hung, Ho-fung 370
Huntington, Samuel 40, 195, 199, 229, 254, 264, 317, 321, 329, 442
Hurricane 280
Hutular 161, 168, 419
huysuz rejimler 57
Hürmüz Boğazı 123, 198, 211
Hüseyn, Saddam 41, 114, 147, 195, 200–206, 209, 213, 261, 284–286, 310, 320, 324, 424, 463
Hz. Muhammed 317, 325
- I-İ**
- IFOR 338
Ike 83, 84, 140, 182, 299, 301
Ikenberry, G. John 66
Immerman, Richard H. 87
Indyk, Martin S. 191
Irak 28, 37, 40, 43, 48, 50–57, 60, 63, 72, 89, 101, 104, 114, 135–139, 141–144, 147–150, 160, 179, 181, 195, 198–213, 245, 260, 262, 264, 267–269, 272, 282, 284–286, 290, 295, 305, 307–310, 315–320, 323–327, 337, 340, 393, 397, 408, 413, 418, 422, 424, 433, 435, 442–445, 452–454, 457, 459, 465
Irak Savaşı 286
Irving Janis 58
ISI 321
iç savaş 75, 77, 79, 99, 108, 116, 122, 165, 179
idealizm 46, 53, 79, 140, 434
ideoloji 112
İgbolar 169, 170
iki-devletli çözüm 190
iki-kutuplu / iki-kutupluluk 34, 35
ikinci-darbe kapasitesi 300
İkinci Dünya Savaşı (1939–45) 28, 30, 33, 49, 51, 54–59, 63, 79, 81, 110, 114–118, 122, 137, 140, 148, 158, 166–168, 180, 250, 258, 262–265, 268, 270, 273, 279, 281, 296, 300, 309, 320, 338, 340, 342, 360, 362, 367, 373–375, 379, 382, 386, 388, 402, 414, 418, 423, 431, 433–436, 456, 466
İki savaş arası 33
İli Nehri 459
ilk-darbe kapasitesi 300
İncil 188
İngilizler 29, 31, 64, 74, 101, 114, 116, 158, 161, 163, 165–169, 175, 178–180, 185, 195–197, 200, 208, 220, 258, 280–283, 296, 316, 318, 320, 344, 459
İngiltere 38, 48, 52, 54, 63, 80, 82, 105, 110, 135, 158, 160, 165–169, 178–182, 196, 206, 217, 220, 224, 242, 245, 253, 263, 271, 281, 283, 289, 295, 302, 316, 318, 323, 339, 341, 344, 346, 348, 356, 361, 365, 380, 388, 399, 418, 425, 431, 433–436, 443, 457
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948) 424, 445
insanî müdahale 55
inşacılık 57, 60, 65
intifada 186
İran 29, 37, 40, 44, 53, 64, 72, 125, 136, 139, 144, 160, 171, 177, 189, 195–213, 268, 273, 282, 285–290, 294, 298, 305–310, 319–322, 328, 337, 355, 393, 396–399, 408, 413, 415, 418, 421, 435, 441, 444, 454–457, 462–464
İran-İrak Savaşı 209, 404, 438
İran İslâm Devrimi (1979) 202
İrlanda 315, 337, 343–346, 431
İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) 316, 319
İrtiş Nehri 459
İskender (Büyük) 175
İslâm 29, 40, 43, 50, 53, 58, 63, 85, 150, 166, 176, 186, 189, 195–201, 204–210, 212, 229, 243, 245, 261, 263, 264, 272, 305, 310, 315–328, 342, 457, 463, 465
İslâmcılık 62, 199, 318, 325
İspanya 55, 58, 61, 73–77, 96, 114, 116, 157, 176, 218–225, 264, 271, 283, 319, 324, 338, 341–348, 397, 408, 425, 455, 465
İspanyol İç Savaşı (1936–39) 116
İspanyollar 74, 157, 175, 217, 223, 246, 346
İsrail 44, 64, 158, 174–176, 179–190, 199, 203, 209–213, 264, 269, 284, 290, 295, 305–310, 315, 318–325, 328, 340, 397, 403–407, 421, 436–438, 441, 455,

462-465
İsraililer 175, 179-190, 209,
211, 263, 319, 406,
433, 437, 442
İstanbul 109, 178, 209
İsveç 109, 239, 279, 337, 344,
346, 438, 458
İsviçre 61, 92, 112, 239, 279,
284, 337, 344, 367, 377,
398, 432, 441, 442
işçi dövizi 246
işlevselcilik 442
İtalya 33, 79, 81, 158, 239, 271,
337, 341-344, 396,
433, 441
İzlanda 341, 381
izolasyonizm 33, 79, 81, 135,
137, 329, 365, 431

J

Jackson, Robert 66
Jacques, Martin 370
Jamaika 220, 441
Jamal, Arif 330
James, Harold 388
James, Patrick 66
Japonlar 91, 93, 103, 248,
251, 262, 264, 267,
281, 296, 348, 359,
362-369, 405, 433,
436
Japonya 31-36, 39, 50, 58,
77-79, 91, 157-160,
166, 239, 243, 245,
248, 253, 264, 270,
279, 282, 287, 296-
300, 309, 348, 353,
356-360, 363-369,
375, 379, 383-387,
398, 405, 423, 433,
440, 445, 455-458
Jay Antlaşması (1794) 74
Jefferson, Thomas 74, 84
Jentleson, Bruce W. 152
jeopolitik 48, 54, 72, 82, 109,
110, 119, 123, 129, 138,
183, 220, 361, 464
Jervis, Robert 214
Jha, Prem Shankar 370
Jintao, Hu 26, 356
John Paul, Papa II. 319
Johnson, Lyndon B. [LBJ] 89,
92, 97-101, 140, 142,
143, 150, 187, 229, 302,
396
Jolly, Richard 445
Jonas, Susanne 234
Jones, Bruce D. 172
Judt, Tony 350

Junger, Sebastian 214
jus ad bellum 424

K

Kaddafi, Muammer 310, 399,
400
Kafkaslar 180, 195, 196
Kagan, Donald 274
Kagan, Robert 45
Kahler, Miles 274
Kaldor, Mary 330
Kamboçya 90, 102, 143, 243,
249, 438
Kamerun 464
kamu borcu krizi 346
Kanada 74, 100, 231, 250, 280,
320, 329, 341, 380,
384, 408, 417, 441,
452, 456, 461-464
Kant, Immanuel 47, 54, 60,
430
Kaplan, Robert D. 370
Kapur, S. Paul 312
karaborsa 251, 305
Karaciç, Radovan 423
Karadeniz 109, 196, 261
Karayipler 220-226
Karnow, Stanley 106
karşı-değer saldırısı 300
karşı güç 37, 74, 82, 109, 131,
150, 300
karşı-güç saldırısı 300
karşılaştırmalı üstünlüğü 348
Karzai, Hamid 134, 150, 210,
273, 319
Katmanlı 37
Katolik 30, 51, 91-94, 105, 126,
220, 239, 242, 267,
316, 320, 337, 364,
413, 424, 430
kayırmacılık 170
kayıt dışı ekonomi 252
kaynak şantajı 40
kazan-kazan 56, 381, 387
Kellogg-Briand Paketi (1928)
79, 414, 422
Kemp, Geoffrey 370
Kennan, George F. 32, 81,
85, 114, 130, 142, 144,
341, 414
Kennedy, Hugh 191
Kennedy, John F. [JFK] 58,
80, 84, 90, 92, 94-98,
101, 121, 128, 140, 142,
148, 228-230, 267,
299, 302, 396, 412
Kennedy, Paul 446
Kennedy, Robert 100
Kenneth S. Rogoff 389
Kenworthy, E. W. 106
Kenya 161, 168, 316, 441, 460
Kepel, Gilles 214, 330
Kerenski, Aleksandr 112
Kerkük 209
Kerry, John 467
Kerry, Teresa Heinz 467
Kessler, Glenn 409
Keşmir 210, 287, 306, 309,
319, 321, 422, 459
Keynesyen iktisat 373
KGB 129, 319
Khalidi, Rashid 191
Khanna, Tarun 370
Kıbrıs 344, 439, 443
kısıtlama 141
Kıta Avrupası 74
Kızıl Deniz 182, 198, 203
Kızıl Kmerler 243
Kızıl Ordu 33, 53, 108, 113,
114, 116
Kilcullen, David 214, 330
Kilman, Scott 255
kimera 38
Kimmerling, Baruch 191
Ki-mun, Ban 438
King, Stephen 388
Kingston 441
Kinzer, Stephen 87
Kissinger, Henry 52, 102, 103,
117, 118, 123, 147, 175,
185, 270, 282, 398,
409
kişisel diplomasi 403, 407
Kitab-ı Mukaddes 175
kitle imha silâhları (KİS) 44,
60, 72, 148, 205, 267,
269, 277, 285, 311,
326, 330, 463
kitleler 125
Klare, Michael T. 45, 467
klâsik diplomasi 123, 184, 396
klâsik liberalizm 54
kleptokrasi 129
Klingberg, Frank L. 139
kloro-floro-karbon 423
Kluger, Richard 87
Knake, Robert 330
Knock, Thomas J. 66
Koblenz, Gregory D. 291
Koivukoski, Toivo 67
Kolombiya 78, 159, 217, 219,
222, 224-226, 252,
272, 462
Komintern 93, 113-116
Konfederasyon Maddeleri 73
Kongo 160-162, 168, 438
konsolosluk 402

Konstantinopolis 280
konvansiyonel (geleneksel)
güçler 298-301
Kopp, Harry W. 409
Kopstein, Jeffrey 351
Kore Savaşı 83, 266, 367,
420, 437
korumacılık 369
koruma sorumluluğu 44, 411,
424, 444
Koruma Sorumluluğu (R2P)
424
Kosova 44, 130, 139, 199, 273,
338, 347, 397, 412,
424, 435, 445
kota 348
Kotkin, Stephen 132
Körfez Savaşı
Birinci Körfez Savaşı 35,
138, 161, 189, 200,
203, 212, 282, 307,
326
İkinci Körfez Savaşı 201,
204
Üçüncü Körfez Savaşı 205
Dördüncü Körfez Savaşı
208
Körfez Savaşları 136, 189, 195,
198, 203, 205, 212,
284, 308, 326
Kraliçe Elizabeth 400
Krâmer, Gudrun 191
Krasno, Jean E. 446
kredibilite 283
Kremlin 121-124, 127, 131, 298,
319, 464
Kristof Kolomb 241
Krugman, Paul 389
Kruşçev, Nikita 84, 95, 119,
121, 125, 130, 303,
342, 396
Kudüs 174, 181-190, 322, 407,
421
kukla devletler 196
Kuklick, Bruce 87
Kupchan, Charles A. 274
Kuran 177, 318, 321
kurtarma paketleri 63, 346
Kutsal Topraklar 49, 175, 322
Kuveyt 136, 139, 143, 147, 161,
202-206, 264, 418,
433, 445, 463
kuvvet 29
Kuzey Afrika 177, 180, 208,
245, 264, 270, 460
Kuzey Amerika 40, 42, 72, 74,
158, 199, 218, 229, 231,
248, 260, 271, 337,
350, 378, 384
Kuzey Amerika Serbest

Ticaret Anlaşması (NAFTA) 345, 373
Kuzey Atlantik Antlaşması Orgütü (NATO) 44, 80, 150, 279, 328, 335-341, 347, 349, 431
Kuzey Atlantik Paktı 341
Kuzey İrlanda 316, 320
Kuzey Kore 33, 37, 39, 56, 59, 171, 229, 266-268, 282, 286-290, 295, 300, 305-310, 319, 326, 341, 356, 359, 367, 369, 393, 408, 418, 420, 435, 437, 443, 451
Kuzey Vietnam 33, 93, 98-100
Kuzey Vietnam Ordusu 99, 102
Küba 34, 39, 56, 58, 64, 76, 84, 95, 121, 148, 217, 220, 222-229, 233, 251, 290, 306, 316, 398, 412, 419, 451
Küba Füze Krizi 85, 117, 148, 267, 311, 412
Küba Kararnamesi (1962) 98
kültürel hegemonya 64
Küresel Güney 159, 170, 212, 218, 231, 237, 243, 245, 248, 252, 382-385, 401, 415, 442, 450, 463
küreselleşme 39, 55, 59, 63, 82, 137, 261, 373, 377-379, 382, 384
Kürtler 101, 161, 201-206, 209, 213, 319
Kyoto Protokolü 149, 461

L

Lacey, Robert 214
Ladin 205, 209, 261, 305, 316, 319, 322-325
LaFeber, Walter 234
Lahey 419, 423, 425, 441
Lamb, David 106
Lambert, Helene 426
Lancaster, Carol 254
Langewiesche, William 312
Laruelle, Marlène 132
Lâtin Amerika 40, 42, 74, 140, 158, 171, 199, 217-225, 230, 233, 243, 248, 252, 271, 353, 386, 438
Lauren, Paul G. 408
Laurent Kabila 168
Lawrence, Bruce 330
Lawrence Eagleburger 145
Leal, Susan 467
Lears, Jackson 87
Lebow, Richard Ned 66
Leffler, Melvyn P. 87, 132, 152
Legrain, Philippe 254
Legro, Jeffrey W. 152
Lemarchand, René 172
Lend Lease 80
Lenin 47, 61, 93, 104, 110, 112-115, 127, 130, 237, 261, 319, 414
Lennon, Alexander T. J. 214
LeoGrande, William M. 234
Leonard C. Robinson 274
Leonardo da Vinci 240
Leonid Brejnev 122
Leopold (Belçika Kralı) 168
Lesch, David W. 191
de Lesseps, Ferdinand 225
Letonya 341, 344
Levi, Michael 312
LeVine, Mark 191
Lewis, Bernard 191
liberalizm 49, 54, 57, 65, 115, 414, 430
Liberalizm 53-58, 170
Liberya 162
Libya 207, 286, 305, 310, 319, 396, 399, 400, 416-419
Lincoln 75
Lionel Jospin 342
Li Teng-hui 362
Little, Richard 45
Litvanya 115, 128, 341, 344
Lobell, Steven E. 66
Locke 54
Lockerbie 286
Logevall, Fredrik 86
lojistiğe 185
Lomborg, Bjørn 467
Londra 71, 73, 78, 93, 114, 116, 160, 165, 182, 258, 272, 302, 324, 344, 392, 399, 441
Louis Emmerij 445
Love, Janice 172
Lovell, Bryan 467
Luck, Edward C. 446
Lukacs, John 87
Lumumba, Patrice 168
Lundestad, Geir 45, 351
Lübnan 43, 44, 178, 181, 186-189, 199, 211, 270, 319, 442
Lüksemburg 239, 284, 341-344

Lyman, Princeton N. 172
Lyndon Johnson 96
Lynn-Jones, Sean M. 312, 330

M

Maass, Peter 467
Maastricht 346
Macaristan 119-122, 126, 139, 337, 341, 344, 416
Macgregor, Douglas A. 291
Machiavelli, Niccolò 49
MacMillan, Margaret 274
Madrid 324
Maginot, Andre 284
Maginot (Majino) Hattı 282, 284
Magstadt, Thomas M. 87
Mahan, Alfred Thayer 76
Mahbubani, Kishore 370
Makedonya 337
Mak, Geert 351
Makovsky, David 191
mâkûl süre 103
Malakka Boğazı 359
Malezya 251, 359, 363, 369
Mallaby, Sebastian 389
Malone, David M. 446
Malta 344
Mançukuo 366
Mançurya 50, 119, 264, 365-367, 433
manda 179
Mandela, Nelson 172
Mandelbaum, Michael 152, 274, 389
Manhattan Projesi 296
Mankoff, Jeffrey 133
Mannheim, Karl 90
Mansfield, Mike 96, 401
Maogoto, Jackson Nyamuya 427
Mao Zedong 51-53, 60, 114, 119, 122, 302, 356, 360-362
Maraniss, David 106
Margalit, Avishai 409
Margaret P. Karns 446
Markovits, Andrei S. 351
Marksizm 47, 61, 64, 112
Marks, Sally 45
Marshall, George C. 81
Marshall Plâni 63, 81, 250, 341
Marx, Karl 61-64, 104, 125, 127, 237, 239
Mason, David S. 152
Matlock, Jack F. 152
Mavera-i Ürdün 179, 200
Mazower, Mark 446
McCarthycilik 83
McCarthy, Eugene 100
McCarthy, Joseph 83
McCormick, James M. 153
McCormick, John 351
McFaul, Michael 66
McKibben, Bill 467
McKinley, William 76, 77
McMahon Hattı 160
McMahon, Henry 178
McMahon-Hüseyin Mektupları 178
McNamara, Robert 90
McSherry, Patrice 214
McWilliams, Wayne C. 45
Mead, Walter Russell 84, 87, 288
medenî haklar 424
medeniyetler 199
Medine 179, 323
Medvedev, Dimitri 130, 131, 304
Meiji Restorasyonu 31, 364
Meital, Yoram 191
Mekke 179, 323
Mekong Nehri 461
Meksika 38, 53, 55, 64, 74, 78, 171, 217, 220, 222, 224, 229-233, 245, 247, 271, 329, 380, 383-387, 448, 450, 454, 463
Menahem Begin 180, 185, 320, 403
Menon, Rajan 351
Mercosur 233
Meredith, Martin 172
merkantilizm 385
Merkel, Angela 343
mestizo 219
meşru 121, 270
von Metternich, Klemens 30-32, 271, 430
Mezopotamya 178, 200
Mısır 122, 167, 178, 180-190, 199, 207, 245, 264, 269, 279, 309, 318, 321, 327, 403, 405, 407, 435, 442, 451, 459, 464
Michalak, Stanley 275
Migdal, Joel S. 191
Mihver Devletleri 31, 55, 79, 80
Milletler Cemiyeti 158
Miller, Aaron David 191

- Miller, Steven E. 312, 330
 Milletler Cemiyeti 33, 49,
 54, 56, 78, 148, 179,
 430-436, 439, 442
 millî menfaat 51, 55, 72, 82,
 115, 140, 212, 273, 365,
 394
 Mills, Nicolaus 214
 Miloseviç, Slobodan 268
 Milton-Edwards, Beverley 191
 Minerva'nın baykuşu 71, 79
 Mingst, Karen A. 446
 Minh, Ho Çi 91, 93, 95, 99
 minimum caydırıcılık 300
 Missouri-Holland Davası 418
 Mobutu, Joseph 168
 modernizasyon teorisi 242
 Moghalu, Kingsley Chiedu
 427
 Moğollar 109, 317, 325
 Mokyr, Joel 254
 molla 200
 Monnet, Jean 343
 Monroe Doktrini 224
 Montreal 441
 Moore, Rebecca R. 350
 Moran, Terence P. 87
 Morgan, Ted 106
 Morgenthau, Hans 49-53, 86,
 263, 393, 407, 414
 Morris, Benny 191
 Morse, Wayne 99
 Moskova 29, 81, 86, 93, 109,
 113, 116, 119, 121-128,
 131, 181-184, 187, 202,
 265, 277, 282, 291,
 302-306, 320, 341,
 360, 367, 397, 399,
 412, 415, 463
 Mountbatten, Louis 166
 Moyo, Dambisa 254
 Mozambik 158, 168, 464
 Muasher, Marwan 191
 Mueller, John 137, 312
 Mugabe, Robert 169
 Muldoon, James P. 446
 Munton, Don 133
 Musaddiki Muhammed 197,
 199
 Musaddik, Muhammed 197
 Musacık, Ivan 234
 Mussolini, Benito 64, 116, 433
 mutlakiyet 42, 240
 mücahitler 323
 müdahale / müdahalecilik
 135-138, 222
 müeyyide / yaptırım 415
 Münih 48, 114, 263, 267, 272,
 289
 Müslüman 41, 52, 58, 62, 86,
 112, 123-125, 128, 140,
 157, 159, 161, 165-171,
 177, 186-189, 195-199,
 206-212, 245, 264,
 269, 315-328, 338,
 344, 379, 423, 442
 Müslüman Kardeşler 199, 442
 Müşterek Kurmay Başkanları
 142
 müşteri devletler 277
 Myanmar (Birmanya) 251
-
- N**
- NAFTA. *Bkz* Kuzey Ameri-
 ka Serbest Ticaret
 Anlaşması
 Naftali, Timothy 132
 Nagazaki 281, 296, 298, 367
 Naim, Moisés 254
 Nairobi 441
 Namibya 404, 408, 438
 Napoléon Bonaparte 30, 42,
 58, 74, 96, 110, 118,
 176, 261, 265, 270,
 308, 316, 353, 397,
 430
 Napoléon Savaşları 75, 163
 Nasır, Cemal Abdül 167,
 181-184, 202, 279, 438
 Nasr, Vali 214
 NATO. *Bkz* Kuzey Atlantik
 Antlaşması Örgütü
 Navarro, Peter 388
 Nazi 48, 51, 55, 59, 110,
 114-116, 180, 196, 247,
 279, 299, 310, 365,
 396, 407, 414, 421,
 423, 438
 neo- 65
 neo-merkantilizm 387
 neo-muhafazakârlar 149
 neo-sömürgecilik 239
 Netanyahu, Benjamin 187,
 190
 Neu, Charles E. 106
 Nevski, Aleksandr 110
 New York 80, 93, 354, 373,
 441
 New York Times 382
 Nichols, Thomas M. 291
 Niebuhr, Reinhold 65, 273
 Nijer Nehri 460
 Nijerya 161, 167, 169, 170, 240,
 241, 324, 435, 454
 Nikaragua 144, 222, 224, 233,
 420
 Nil Nehri 182, 459
 Ninkovich, Frank 87
 Nixon, Richard 51, 85,
 100-103, 117, 120, 122,
 140-143, 147, 184, 187,
 282, 290, 303, 360,
 362, 375, 398, 420,
 456
 Nordhaus, William 467
 Norrlof, Carla 152
 Norveç 189, 239, 341, 344,
 406, 438, 455, 463
 Nugent, Walter 87
 Nunn-Lugar Programı 308
 Nuremberg Mahkemeleri 423
 nükleer içiş 309
 nükleer silâhlar 34, 83, 165,
 204, 210, 274, 278,
 281, 283, 287, 289,
 295, 297-311, 315,
 326, 345, 356
 Nükleer Silâhların Azaltılması
 Anlaşması 290
 nükleer silâhların yayılması
 295
 Nükleer Silâhların Yayılmasını
 Önleme Antlaşması
 303
 Nükleer Silâhların Yayılmasını
 Önleme Antlaşması
 (NPT) 304, 306
 Nye, Joseph S. 152
 Nye Komitesi 79
-
- O-Ö**
- Obama, Barack H. 26, 29,
 89, 101, 134, 139, 141,
 149-151, 161, 171, 187,
 206, 210, 215, 282,
 289, 292, 304, 335,
 385, 393, 406, 423,
 439, 454, 461
 objektif 72
 O'Brien, Robert 389
 offshoring 249
 Ohaegbulam, F. 152
 O'Hanlon, Michael E. 312
 Omand, David 292
 Opello, Walter C. Jr. 45
 Oren, Michael J. 191
 Orr, David W. 467
 Orta Afrika 158
 Orta Amerika 55, 78, 119, 217,
 220-227, 230-233,
 348, 436
 Orta Asya 40, 128, 131, 177,
 195, 208, 212, 353,
 438, 464
 Orta Avrupa 119, 121, 337, 344
 Orta Doğu 48, 86, 98, 161, 167,
 170, 175-177, 180-182,
 185, 190, 195, 206,
 208, 212, 229, 244,
 264, 270, 312, 315,
 317-321, 329, 339,
 344, 349, 353, 356,
 367, 408, 438, 443,
 455
 Orta Doğu Kararnamesi 98
 ortak güvenlik 432
 ortak mal 449
 ortak malların trajedisi 449
 Ortak Pazar 343
 Ortak Tarım Politikası 348
 Orta Menzilli Nükleer Güçler
 ( ) 126
 Orta Menzilli Nükleer Güçler
 Anlaşması (INF) 122
 Ortodoks 40, 109, 199, 337
 Osetya 131, 396, 412, 425, 433
 Osmanlı 32
 Osmanlı İmparatorluğu 109,
 112, 158, 177-179, 201,
 209, 264, 280, 302,
 337
 OSS 93
 otoriter 357
 Otuz Yıl Savaşları 30, 42, 50,
 54, 57, 395, 414, 430
 Otuz Yıl Savaşları'nın
 (1618-1648) 413
 Owen R. Coté, Jr. 312
 Owens, William A. 292
 önce harekete geçeriz 183
 öz-çıkarcı 140
 Özel Çekme Hakları 377
 Özelleştirme 129
 özendirme etkisi 253
-
- P**
- Page, Benjamin I. 371
 Pakistan 43, 50, 144, 150, 158,
 165, 176, 199, 205,
 208-210, 213, 245,
 273, 287-290, 295,
 305-310, 315, 317, 319,
 321-327, 382, 398,
 407, 422, 459, 465
 pan-Afrikanizm 159
 Panama 78, 139, 217, 222,
 224-226, 234, 419,
 420
 Panama Kanalı 220
 Pan, Philip P. 371
 pan-Slavizm 112
 Pape, Robert A. 331
 paradigma 47
 Paraguay 233, 270

paranoyak 113
parçalanabilir 296
Paris 78, 91, 92, 102, 114, 116,
125, 160, 178, 182, 198,
272, 284, 341, 441,
443, 463
Paris Antlaşması (1951) 343
Paris Antlaşması (1973) 103
Passé-Smith, John T. 255
Paterson, Thomas G. 87, 234
Payne, Keith B. 292
Pearce, Fred 467
Pearl Harbour 59, 77-80,
136-138, 269, 272,
309, 360, 364-366,
412
Pease, Kelly-Kate 446
Peeler, John 234
Peloponez Savaşı 49, 268
Penélope Pacheco-López
255
Penn, William 430
Pentagon 98, 141, 145, 211,
311, 315, 319
perestrojka 126
Pérouse Boğazı 440
Pers (Fars) 196
persona non grata 399
Peru 219, 252, 417, 422, 428
Peskin, Victor A. 427
Peştun 210
Peter J. Katzenstein 350
Peters, Gretchen 214
Petrol İhracat Eden Ülkeler
Birliği (OPEC) 452,
456
Pevehouse, Jon C. 152
Pfaff, William 87
Pfaltzgraff, Robert L., Jr. 266
Phares, Walid 331
Phillips, Kevin 389
Philpott, Daniel 45
Pielke, Roger, Jr. 467
Pierre Mendés-France 92
Pinochet, Augusto 425
pinpon diplomasisi 399
Piris, Jean-Claude 351
piyasa ekonomileri 250
piyasalar 54, 62, 250, 252,
368, 375, 378, 381,
383, 386, 401, 417,
452, 463
PKK (Kürdistan İşçi Partisi)
209, 319
Plattner, Marc F. 234
Plokhly, S. M. 133
Polakow-Suransky, Sasha
313
Politbüro 122, 125

Pollack, Kenneth M. 214
Polonya 108, 112-119, 121, 126,
139, 177, 179, 281, 289,
336, 341, 344, 433
Pope, Hugh 214
Portekiz 52, 63, 74, 157, 162,
168, 177, 239, 271, 341,
344, 346, 362
Porto Riko 58, 77, 222
Posner, Eric 427
Posner, Richard A. 389
Powell, Colin 147, 395, 439
Prag 115, 189, 304
pragmatizm 115
Preble, Christopher A. 152
prestij 299
Priestland, David 133
proletarya 61
Protestan 30, 51, 239, 242,
273, 320
Protestan Reformu 430
Prusya 32, 54, 265, 281, 308,
405, 406, 413, 430
Putin, Vladimir 54, 129-132,
262, 396
Pyongyang 59, 171, 268, 287,
359, 367, 408

R

R2P. Bkz Koruma Sorumluluğu
Rabin, İzak 190, 406
Rachman, Gideon 389
Rainow, Peter 291
Raj 165
Rajan, Raghuram G. 389
Ramcharan, Bertrand G. 446
Ramo, Joshua Cooper 45
Rand, Ayn 62
Rapley, John 254
rasyonel 47
Reagan, Ronald 57, 122, 126,
128, 136, 140-143,
282, 287, 291, 319,
347, 397
realizm 46, 47, 48, 49, 50, 52,
53, 54, 56, 57, 58, 61,
65, 73, 138
reddiyeci 188
Reed, Thomas C. 313
Reinhart, Carmen M. 389
Reitano, Richard 446
Reves, Emery 431
rezerv para birimi 346
de Rhodes, Alexandre 91
Rhodes, Cecil (Sör) 163, 169
Rhodes, Richard 313
Rıza Pehlevi (Rıza Şah) 196
Rice, Condoleezza 28, 147

Rice, Susan 439
Ricks, Thomas E. 214
Ridley, Matt 467
Riedel, Bruce 331
Ripsman, Norrin M. 66
Roach, Stephen 371
Robert Mugabe 169
Robert Pape 324
Roberts, Andrew 275
Robert Schuman 343
Roberts, Paul 467
Rochester, J. Martin 427
Rodos Adası 437
Rogan, Eugene 191
Rogers, Peter 467
Roma 197, 441
Roma İmparatorluğu 105, 175,
344, 460
Roma Katolik Kilisesi 42
Romanya 337, 341, 344, 416
Roosevelt, Franklin D. [FDR]
34, 46, 54-58,
65, 76-82, 91, 117,
223, 226, 296, 367,
373, 406, 429, 431,
434-436, 457
Roosevelt, Kermit 197
Roosevelt Sonucu 224
Roosevelt, Theodore 76, 226,
364, 406
Roskin, Michael G. 214
Ross, Carne 409
Ross, Dennis 191, 409
Ross, Robert S. 371
Rothkopf, David 152
Roy, Olivier 214
Ruanda 44, 161, 168, 246, 419,
438
Ruanda Savaş Suçları Mah-
kemesi 423
Rublee, Maria Rost 313
Ruiz, Ramón Eduardo 235
Rumsfeld, Donald 142, 147
Rus Devrimi (1917) 112
Rusk, Dean 92, 272
Ruslar 32, 74, 82, 109, 116,
121-125, 127-131, 175,
195, 199, 261, 268,
282, 320, 364, 406
Rusya 29, 32, 37, 40, 48,
50-54, 57, 61, 80,
109-118, 121-132, 159,
170, 177, 178-181, 212,
231, 264, 271, 277,
282, 288, 295, 300,
303-308, 318, 328,
338, 360, 364, 380,
383, 396, 408, 412,
414, 416, 424, 425,
434, 438, 443, 455,

461-464
Ryner, J. Magnus 350

S-Ş

sâbitleme 368
Sachs, Jeffrey D. 254, 467
Sagan, Scott D. 313
Sageman, Marc 331
Sahel 460
Sahra Çölü 460
saldırı sigortası 310
Saldırmazlık Paketi 115
SALT I-II (Stratejik Silâh Sınır-
landırma Müzakere-
leri) 304
Sánchez, José Ramón 214
Saray Bosna 112
SarDesai, D. R. 106
Sarı Deniz 359, 417
Sarkozy, Nicolas 343
satın alma gücü paritesi
(SAGP) 380
SAVAK 202
savaş suçları 423
Savaş Yetkileri Kanunu 143
savunma 278
Sayej, Caroleen Marji 214
Saygon 93, 94, 100, 102-104
Schaefer, Brett D. 446
Schaefer, Mark 66
Schandler, Herbert Y. 106
Schell, Jonathan 313
Scheuer, Michael 331
Schlesinger, Stephen 446
Schnabel, Rockwell A. 351
Schott, Jeffrey J. 234
Schulzinger, Robert D. 87
Schuman, Michael 371
Schwartz, Herman M. 389
Scott, Shirley V. 427
Scowcroft, Brent 152
Sebestyen, Victor 133
Secunda, Eugene 87
Sedat, Enver 184, 321,
403-407
Segev, Tom 191
Selahaddin Eyyubî 209
Selasiye, Hayle 433
selefi / selefiyye 208, 325
selefiyye 325
Seligson, Mitchell A. 255
Sempa, Francis P. 133
sendika diplomasisi 75
sera gazları 149, 429
Serfaty, Simon 351
sermâye kaçışı 223
Sgeinmo, Sven 351

- Shapiro, Ian 331
 Sharp, Paul 409
 Shaw, Martin 427
 Sheehan, James J. 351
 Sheehan, Michael 45
 Sheehan, Neil 106, 313
 Shevtsova, Lila 133
 Shindler, Colin 191
 Shirk, Susan L. 371
 Shlaim, Avi 191
 Sırbistan 32, 112, 130, 284, 337, 412, 416, 418
 Sibirya 113, 116, 360, 364, 464
 Sidra Körfezi 416
 Sierra Leone 162
 silâh kontrolü 128, 286, 303, 416
 silâhlanma yarışı 269
 silâhsızlanma 278
 silovikler 130
 Simon, Christopher A. 467
 Sina 182-186, 438
 Sina Harekâtı 181
 Sincan 358, 459
 Singapur 44, 159, 245, 359
 Singer, Clifford 467
 sistem 27
 Sitkowski, Andrzej 446
 siyasi kuşaklar 89
 siyasi sığınma hakkı 247
 Siyonist Kongresi (1897) 176
 Siyonizm 176, 177, 180
 Slaughter, Anne-Marie 66
 Slovakya 335, 337, 341, 344
 Slovenya 59, 335, 337, 341, 344
 Smick, David M. 389
 Smil, Vaclav 467
 Smith, Courtney B. 446
 Smith, Hedrick 106
 Smith, Paul J. 331
 Smith, Peter H. 235
 Smith, Tony 66
 Smoke, Richard 292
 Soğuk Savaş 28, 34, 35, 39, 40, 49, 52, 53, 54, 59, 65, 68, 70, 71, 72, 81, 82, 83, 84, 85, 89, 90, 95, 98, 109, 114, 117, 118, 119, 121, 123, 124, 126, 130, 135, 136, 140, 142, 147, 148, 162, 164, 168, 187, 196, 199, 221, 224, 227, 229, 233, 253, 264, 266, 270, 271, 272, 277, 280, 282, 283, 284, 285, 286, 298, 299, 300, 311, 312, 315, 329, 335, 336, 337, 338, 341, 345, 347, 377, 406, 408, 412, 420, 436, 438, 439, 443
 solipsizm 60
 Solomon, Steven 467
 Somali 38, 140, 159, 161, 162, 324, 408, 444, 460
 somutlaştırma 28
 Sørensen, Georg 66
 Soros, George 389
 sosyalizm 112
 de Soto, Hernando 252
 Sovyetler Birliği 28, 33-36, 51, 57, 60, 62, 65, 80-86, 98, 109, 113-130, 136, 142, 148, 162-164, 181-187, 196, 200-203, 208, 220, 228, 249, 262, 263, 267, 270-273, 279, 282, 287, 296-307, 311, 323, 337-341, 345, 347, 356, 398, 404, 414-420, 432-440
 sömürgecilik 157
 sömürgelerden çekilme 158
 sömürü 223
 Spitfire 280
 Spykman, Nicholas 138
 Sri Lanka (Seylan) 315, 319, 324, 361
 Stalingrad 116
 Stalin, Josef 33, 48, 50-53, 60, 65, 81, 109, 113-122, 127, 129, 196, 271, 310, 341, 357, 367, 434-436
 Steiner, Christopher 468
 Steinfeld, Edward S. 371
 Stephen J. Rosow 45
 Stephen S. Cohen 152
 Sterling-Folker, Jennifer 66
 Stern, Nicholas 468
 Stiglitz, Joseph E. 389
 Stillman, Danny B. 313
 Stimson, Henry 366
 Stone, Samuel 235
 Stover, Eric 427
 strateji 76
 stratejik bombalama 281
 stratejik değişken 451
 Stratejik Savunma Girişimi (SDI) 282, 290
 subjektif 72
 Sudan 199, 445, 459, 465
 Suhrke, Astri 171
 su kaynakları 449
 Sullivan, Earl 446
 Sultan II. Mehmet (Fatih) 280
 Suriye 44, 122, 160, 178, 181-187, 207, 209, 211, 245, 305, 308, 319, 408, 459, 465
 Sutter, Robert G. 371
 Suudi Arabistan 40-43, 62, 143, 199, 202-208, 245, 264, 279, 315, 318, 321-327, 455, 457, 462
 sübvansiyon 348
 Sünnî 52, 101, 196, 206, 207, 209, 211, 273, 323, 325, 442
 sürekli tetikte olmak durumu 144
 Süveyş Kanalı 182-184, 203, 225, 269, 284, 433
 Süveyş Krizi 181
 Sweet, William 468
 Sykes-Picot Antlaşması (1916) 178
 Şam 183, 185, 325
 Şamir, İzak 180, 320
 Şanghay 354
 Şanghay Expo 354
 Şanghay İşbirliği Örgütü 37
 Şaron, Ariel 184, 189
 Şattularap 200, 205, 209, 422
 şeffaf 252
 şeriat 325
 Şerif Hüseyin 178
 Şii / Şiîlik 52, 101, 187, 196, 200, 204, 206, 211, 273, 323-325, 442
 Şili 222, 233, 242, 422, 425
-
- T**
- Tabachnik, David Edward 67
 Tahran 29, 72, 171, 196-198, 201, 205, 209-212, 399, 413, 462-464
 taktik nükleer silâhlar 311
 Talbott, Strobe 153
 Taliaferro, Jeffrey W. 66
 Tâliban 55, 58, 101, 150, 194, 205, 209-211, 219, 273, 305, 319, 321
 Talleyrand, Charles Maurice de 137, 397
 Tamil Kaplanları 319, 324
 tanımama 366
 Tanzanya 419
 Tao Xie 371
 tarife 343
 tasarruf tedbirleri 377
 tasdik 415
 Tatarlar 109
 Taulbee, James L. 427
 Tayland 39, 102, 160, 251, 279
 Tay, Simon 371
 Tayvan 35, 39, 98, 159, 240, 242, 245, 352, 356-363, 386, 398, 417, 420
 tek-kutuplu / tek-kutupluluk 27, 36, 37, 335
 teknokrat 345
 tek-teraflilik 148
 terörizm 315
 Tet 96, 100
 Tevrat 49
 Thakur, Ramesh 446
 Thies, Wallace J. 351
 Thirlwall, A. P. 255
 Thomas, Baylis 192
 Thompson, Nicholas 87
 Thukydides 49, 268
 Thurow, Roger 255
 Tibet 160, 358, 459
 ticaret açığı 360
 ticaret fazlası 370
 ticarî bloklar 350
 Tierra del Fuego (Ateş Toprakları) 422
 Tiersky, Ronald 351
 Times Meydanı 63
 Tiran Boğazı 182, 183
 Tito, Josip Broz 59, 121, 338
 de Tocqueville, Alexis 144
 Toje, Asle 351
 Tokyo 359, 363-369, 379, 399, 401, 423, 433
 Tokyo Mahkemeleri 424
 Tolstoy, Lev 176
 Tonkin 90, 98
 Tonkin Körfezi Kararları 98, 143
 Tonkin Körfezi Olayları 101
 toparlayıcı bir olay (rally event) 137
 totaliter 357
 Troçki, Leon 108, 113-116
 Truman Doktrini 81, 142, 341
 Truman, Harry 57, 64, 81, 140, 142, 187, 296, 298, 367, 431, 434, 437
 Trygve Lie 438
 Tsygankov, Andrei P. 133
 Tuchman, Barbara 148
 Tuck, Richard 427
 Tuna Nehri 416
 Turner, Ted 439
 Turner, Thomas 172
 Tutsiler 161, 168, 419
 Türkiye 82, 160, 170, 179, 205-209, 212, 229, 253, 288, 319, 321,

341, 344, 408, 411,
459, 464
Türkler 109, 112, 175–179, 200,
243–246, 261, 338
Twain, Mark 58, 77
Twomey, Christopher P. 292
Tyler, Patrick 192

U–Ü

U2 121, 148
Uganda 168, 171, 419
Ukrayna 29, 40, 113, 128, 131,
339
Ulusal Füze Savunması
(NMD) 282, 283, 290
Ulusal Güvenlik KONSEYİ
(UGK–NSC) 58, 125,
145–149, 298
Ulusal Güvenlik Yasası 147
ulusallaştırma / millileştirme
197
ulusal / millî çıkar 50
Ulusal Özgürlük Cephesi 94
Uluslararası Para Fonu (IMF)
377, 383, 441
ulus–aşırı 449
Uluslararası Adâlet Divanı
419, 425, 441
uluslararası anarşi 27
Uluslararası Atom Enerjisi
Ajansı (UAEA–IAEA)
305–307, 441
Uluslararası Ceza Mahkeme-
si 424
uluslararasııcılık 55
Uluslararası Denizcilik Örgütü
441
Uluslararası Deniz Yatakları
Otoritesi 441
Uluslararası İş Örgütü (ILO)
441
Uluslararası Para Fonu (IMF)
376, 441
Uluslararası Sivil Havacılık
Örgütü 441
Uluslararası Tele-
komünikasyon Birliği
441
ulus–üstü 44
Umman 198
UNCLOS 417
UNEP 441
UNESCO 441
UNHCR 441

UNICEF 441
United Fruit Company 225
UNPROFOR 338
Uruguay 233, 425
U Thant 438
uydu 121
uygulanabilirlik 103, 104
Uzak Doğu 51, 365
Üçlü İttifak Savaşı (1865–
1870) 270
Üçüncü Dünya 35, 51, 94,
123, 159, 160, 171, 217,
228, 230, 237, 244,
248–253, 384, 434,
438, 443, 451, 453,
464
üçüncü taraf diplomasisi
393, 404, 437
ümme 325
Ürdün 179, 181–183, 186, 189,
318, 324, 441, 465
Ürdün Nehri 179, 182
üretkenliği 125

V

vâdeli işlem 454
Vahhabilik 321, 325
Vargas, Claudia María 254
varil 452
Varşova Paktı 34, 337
Vatikan 400
Venezuela 160, 223, 233, 422,
462
Versailles 32, 78, 93, 289, 431
veto 434
Victoria Çağı 379
Vietkong 94, 100, 104, 273,
316, 320
Vietminh 91–95, 104
Vietnam 29, 34, 39, 50–52,
58, 72, 85, 89–105,
120, 124, 136, 139–143,
146, 150, 183, 187, 195,
229, 233, 260, 262,
265–274, 316, 356,
359–364, 369, 396,
402, 439
Vietnam Cumhuriyeti Ordusu
(VCO) 100, 102
Viet Nam Doc Lap Minh
Ho 91
Vietnam Savaşı 66, 77, 89,
98, 101, 105, 122, 136,
143, 150, 203, 376, 407
Viyana 95, 112, 264, 396, 441

Vladimir İlyiç Lenin 122
Volgy, Thomas J. 275

W–X

Waltz, Kenneth N. 262, 274
Walzer, Michael 214, 427
Washington 29, 41, 43, 50, 52,
59, 62–65, 71–82, 94,
103, 119–122, 131, 136,
148, 171, 184, 187, 197,
201–205, 209–212,
223–229, 264, 268,
272, 298–306,
320, 326, 336,
338, 340–342, 347,
359–362, 365, 377,
384, 393–398, 404,
408, 412–414, 420,
435, 437, 441, 458,
462, 464
Washington, George 73
Wasserstein, Bernard 192
Wasserstrom, Jeffrey N. 371
Wawro, Geoffrey 215
Weber, Max 239, 242
Wegren, Stephen K. 133
Weinberg, Steven 292
Weiss, Thomas G. 445
Welch, David A. 106, 133
wen R. Coté, Jr. 330
Westad, Arne 132
West, Bing 215
Westphalia 30, 42, 266
Westphalia sistemi 30
Whittaker, David J. 331
Wilhelm (Kayzer) 262
Williams, Marc 389
Wilsoncılık 81
Wilson, Woodrow 49, 51, 54,
78–84, 262, 414, 430,
434
Wirls, Daniel 292
Wittkopf, Eugene R. 153
Wohlforth, William C. 151
Wolf, Martin 389
Wolpert, Stanley 371
Woodward, Bob 215
Wrong, Michela 172
“X” maddesi 81

Yalta 81, 117, 367, 435, 457
Yangzi Nehri 461
yatıştırma 114, 123, 266, 272,
287, 289, 363, 430,
436
Yedi Yıl Savaşları 30
yekpare (monolitik) 92
yen 368
Yeni Zelanda 299, 348, 404,
415
yeraltı su havzası 465
Yeşil Bereliler 84, 94, 229
Yeşil Devrim 450
Ying-jeou, Ma 362
Yoruba 169
Younger, Stephen M. 292
Yugoslavya 36, 59, 121,
176, 244, 272, 284,
335–338, 382, 408,
416, 419
yumuşak güç 336
yumuşama (*détente*) 109,
122, 286, 289, 304
(ilişkileri) yumuşatma diplo-
masisi 286–290
Yunanistan 81, 288, 334–337,
341, 344, 346, 349, 411
Yunus, Muhammad 255
yüksek fâizli ipotek 381
Yüksek Mahkeme (ABD) 144,
418
yükselen ekonomiler 159
yürütme anlaşmaları 416

Z

Zaeef, Abdul Salam 215
Zahidi, Ardeşir 202
Zaire 168
Zakaria, Fareed 153
Zamoyski, Adam 409
Zbigniew Brzezinski 342
Zedillo, Ernesto 468
Zelizer, Julian E. 153
Zenko, Micah 292
Zertal, Idith 192
Zhongnanhai 358
Zhu, Zhiqun 371
Zimbabve 158, 169, 249, 451,
465
zirve diplomasisi 396
Zollverein 345
zorla silâhsızlandırma 285
Zulaika, Joseba 331
Zulular 162

Özgürlüğün Kitaplığı İnternette...

www.liberte.com.tr

kitaplardan örnek sayfalar
indirimli fiyatlar
fırsatlar

